

**Lokalna Strategia Rozwoju
na lata 2014-2020
Mieleńskiej Lokalnej Grupy Rybackiej**

grudzień 2015 r.

Spis treści:

I	Charakterystyka LGD	3
II	Partycypacyjny charakter LSR	7
III	Diagnoza – opis obszaru i ludności	11
IV	Analiza SWOT	22
V	Cele i wskaźniki	23
VI	Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	36
VII	Plan działania	38
VIII	Budżet LSR	38
IX	Plan komunikacji	40
X	Zintegrowanie	40
XI	Monitoring i ewaluacja	44
XII	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	45
	Wykaz wykorzystanej literatury	45

Załączniki do LSR

1	Procedura aktualizacji LSR	46
2	Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu	47
3	Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu	50
4	Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia	52
5	Plan komunikacji	53

I Charakterystyka LGD

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Nazwa: Mieleńska Lokalna Grupa Rybacka

Status prawny LGD: stowarzyszenie działające w oparciu o ustawę o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.

Data wpisu do KRS: 14.10.2009 r., numer KRS: 0000339449

Organy władzy: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna.

2. Obszar MLGR:

W skład obszaru objętego LSR wchodzi osiem gmin:

Gmina	Status gminy	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2013r.	Powierzchnia (w km ²)
Będzino	wiejska	8.555	166
Białogard	wiejska	7.853	328
Biesiekierz	wiejska	6.420	117
Dygowo	wiejska	5.640	129
Karlino	miejsko-wiejska	9.307	141
Mielno	wiejska	5.056	62
Połczyn Zdrój	miejsko-wiejska	15.813	344
Tychowo	miejsko-wiejska	7.017	350
RAZEM		65.661	1.637

Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju jest spójny terytorialnie, łączą go uwarunkowania przyrodnicze, geograficzne, historyczne i kulturowe oraz duże znaczenie sektora rybackiego w lokalnej gospodarce. O wewnętrznej spójności świadczą także szereg podobieństw, na które wskazuje analiza społeczno-gospodarcza obszaru.

3. Potencjał MLGR

3.1 Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD

Z ideą utworzenia Lokalnej Grupy Rybackiej (LGR) wyszedł Wójt Gminy Mielno po spotkaniu zorganizowanym z inicjatywy Wicemarszałka Województwa Zachodniopomorskiego przez Maszoperię Kołobrzeską. Spotkanie odbyło się 12 listopada 2008 r. w Kołobrzegu. Przedstawiono tam prawne i finansowe możliwości zawarte w Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”, dotyczące rybołówstwa, z akcentami na wspieranie zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego ukierunkowanego

na aktywizację regionów zależnych od rybołówstwa.

Idea powróciła w czerwcu 2009 r., gdy Mieleńska Lokalna Organizacja Turystyczna pismem z 16 czerwca 2009 r. zwróciła się do Wójta Gminy Mielno z prośbą o podjęcie starań o powołanie Lokalnej Grupy Rybackiej w celu umożliwienia pełniejszego wykorzystania środków UE w Gminie Mielno. Wkrótce potem Urząd Marszałkowski pismem z 19 czerwca 2009 r. (WROŚIVDG-0724-7/2009), przedstawił bardziej szczegółowo założenia Programu „Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich” oraz cele funkcjonowania Osi 4 tego Programu.

W konsekwencji Gmina Mielno nawiązała kontakt z Miastem Darłowo w celu zorganizowania wspólnej Lokalnej Grupy Rybackiej, zgodnie z sugestią przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Nie udało się jednak osiągnąć w tej sprawie porozumienia.

Wówczas Gmina Mielno rozpoczęła rozmowy z gminami powiatu koszalińskiego oraz przedsiębiorcami w celu utworzenia Mieleńskiej Lokalnej Grupy Rybackiej. Po wstępnych rozmowach i spotkaniach informacyjno-organizacyjnych gotowość przystąpienia do niej wyraziły tylko gminy Będzino i Biesiekierz. Gminy Świeszyno, Manowo i Bobolice nie były zainteresowane przystąpieniem do jakiegokolwiek grupy rybackiej.

W tym czasie idea przystąpienia do grupy rybackiej pojawiła się m.in. w gminach Karlino, Połczyn-Zdrój i Tychowo. W wyniku nawiązanych rozmów pojawiła się możliwość utworzenia grupy rybackiej sięgającej od Mielna po Połczyn Zdrój. Akces do grupy złożyło łącznie 8 gmin: Mielno, Będzino, Biesiekierz, Dygowo, Karlino, Białogard, Połczyn Zdrój oraz Tychowo. Do grupy miało przystąpić także Miasto Białogard, jednakże Rada Miejska odrzuciła uchwałę w tej sprawie. W takim kształcie MLGR jako najbardziej uniwersalna grupa rybacka łącząca interesy rybaków morskich, producentów ryb i przetwórci ryb z sukcesem zrealizowała Lokalną Strategię Rozwoju Obszarów Rybackich na lata 2007-2013 tworząc podwaliny do prac nad LSR do nowego Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014-2020.

MLGR zrealizowała Lokalną Strategię Rozwoju Obszarów Rybackich na lata 2007-2013, osiągając wysokie wskaźniki wykorzystania środków finansowych na poziomie 78 % wykorzystania budżetu przez wnioski wybrane do dofinansowania oraz wysokiego stopnia realizacji zakładanych wskaźników.

We wszystkich zorganizowanych 10 naborach zostało złożonych 319 wniosków o dofinansowanie. Łączna wartość tylko wnioskowanego dofinansowania w naborach to 41 800 051,52 zł. Ostatecznie zrealizowano 153 projekty o łącznej wartości inwestycji 53 107 440,85 zł (w tym kwota dofinansowania 23 762 887,52 zł). Poziom osiągniętych wskaźników zapisanych w LSROR wygląda następująco. Cele ogólne:

Cel	Wskaźnik	Rodzaj wskaźnika	Stan początkowy	Stan na koniec 2013 roku	Planowana wartość na koniec 2015 roku	Poziom realizacji
Ogólny 1:	Udział liczby sołectw objętych zagospodarowaniem przestrzeni publicznej w ogólnej liczbie sołectw MLGR	0	151	20	≥25	80,00%
Poprawa jakości życia mieszkańców MLGR	Udział liczby mieszkańców miast i sołectw objętych zagospodarowaniem przestrzeni publicznej w ogólnej liczbie mieszkańców MLGR	0	65 916	25 274	≥33%	38,34%
Ogólny 2:	Wzrost salda migracji	0	89 (2009r.)	79 (2011r.)	≥50	spadek o 11,25%
Wzmocnienie atrakcyjności i konkurencyjności obszaru MLGR	Wzrost liczby turystów na obszarze MLGR	0	947 003 (2009r.)	929 787 (2011r.)	≥5	spadek o 1,82%

	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych	0	6519 (2009r.)	6793 (2011r.)	≥1	wzrost o 4,2%
	Spadek liczby bezrobotnych	0	12,8 (2009r.)	13,3 (2011r.)	≥0,3	wzrost o 3,76%
Ogólny 3:	Zmiana wskaźnika rybackości obszaru MLGR (2009 = 100 %)	0	0	2,606 (2011r.)	≥85	100%
zachowanie i wzmocnienie sektora rybackiego na obszarze MLGR	Odsetek osób, o których mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia, które skorzystały ze wsparcia w związku z realizacją operacji	0	0	15	≥20	75%
	Odsetek osób, o których mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia, które zdywersyfikowały źródła utrzymania w związku z realizacją operacji	0	0	17	≥20	85%

Cele szczegółowe :

Cel	Wskaźnik	Rodzaj wskaźnika	Stan początkowy	Stan na koniec 2013 roku	Planowana wartość na koniec 2015 roku	Poziom realizacji
CS1: zagospodarowanie przestrzeni publicznej	Liczba zawartych umów o dofinansowanie operacji w ramach środka 4.1.a dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznej	P	0	25	min. 24	104,17%
	Liczba zawartych umów o dofinansowanie operacji w ramach środka 4.1.d dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznej	P	0	10	min. 3	333,33%
	Liczba sołectw w których zrealizowano operację dotyczącą zagospodarowania przestrzeni publicznej	R	0	20	min.38	52,63%
	Udział liczby sołectw objętych zagospodarowaniem przestrzeni publicznej w ogólnej liczbie sołectw MLGR	R	0	20	≥25	80,00%
CS4: rozwój przedsiębiorstw i zmniejszenie bezrobocia	Liczba zawartych umów o dofinansowanie operacji związanych z rozwojem przedsiębiorstwa	P	0	96	min. 75	128,00%
	Liczba zawartych umów o dofinansowanie operacji związanych z utworzeniem nowego przedsiębiorstwa	P	0	10	min. 10	100,00%
	Liczba zawartych umów o dofinansowanie projektów związanych z utworzeniem nowych miejsc pracy	P	0	65	min. 20	325,00%
	Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały ze wsparcia w związku z realizacją operacji	R	0	96	min. 75	128,00%
	Liczba nowoutworzonych przedsiębiorstw w związku z realizacją operacji	R	0	10	min. 10	100,00%
	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy w związku z realizacją operacji	R	0	159	min. 20	795,00%
CS2: rozbudowa infrastruktury i oferty turystycznej	Liczba zawartych umów o dofinansowanie operacji w ramach środków 4.1.a i 4.1.d dotyczących rozbudowy infrastruktury i oferty turystycznej o charakterze publicznym	P	0	28	min. 12	233,33%

	Liczba zawartych umów o dofinansowanie operacji w ramach środków 4.1.a, 4.1.b, 4.1.c i 4.1.d dotyczących rozbudowy infrastruktury i oferty turystycznej o charakterze prywatnym	P	0	88	min. 20	440,00%
	Liczba miejscowości które podniosły atrakcyjność turystyczną w związku z rozbudową infrastruktury lub oferty turystycznej o charakterze publicznym	R	0	17	min. 12	141,67%
	Liczba przedsiębiorstw, w których rozbudowano infrastrukturę lub ofertę turystyczną o charakterze prywatnym	R	0	87	min. 10	870,00%
CS3: zachowanie i poprawa stanu środowiska naturalnego	Liczba zawartych umów o dofinansowanie operacji dla których wykazano <u>bezpośredni</u> pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego (tylko w ramach środka 4.1.c)	P	0	2	min. 18	11,11%
	Liczba zawartych umów o dofinansowanie operacji dla których wykazano <u>pośredni</u> pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego (w ramach wszystkich środków)	P	0	51	min. 36	141,67%
	Liczba sołectw, w których zrealizowano operację wykazującą pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego	R	0	24	min. 38	63,16%
	Udział liczby sołectw, w których zrealizowano operację wykazującą pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego w ogólnej liczbie sołectw MLGR	R	0	24	≥25	96,00%
CS5: dywersyfikacja źródeł utrzymania osób związanych z sektorem rybackim	Liczba zawartych umów o dofinansowanie operacji realizowanych przez podmioty, o których mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia	P	0	20	min. 25	76,00%
	Liczba zawartych umów o dofinansowanie operacji uznanych za wykazujące pozytywny wpływ na rozwój lub ograniczenie zaniku sektora rybactwa	P	0	55	min. 25	220,00%
	Liczba osób, o których mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia, korzystających ze wsparcia w związku z realizacją operacji	R	0	15	min. 25	80,00%
	Liczba osób o których mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia, które zdywersyfikowały źródła utrzymania w związku z realizacją operacji	R	0	17	min. 25	68,00%

Biuro MLGR poprzez swoje działania stało się centrum pomocy i aktywizacji dla wszystkich mieszkańców obszaru działania w tym najbardziej dla przedstawicieli sektora rybackiego. Dzięki współpracy z mieszkańcami, środowiskiem rybackim i zaangażowaniu osoby zarządzające strategią nabrały niezbędnego doświadczenia (pracownicy biura, członkowie organów MLGR).

Wszystkie zrealizowane przez MLGR operacje miały kluczowy wpływ na rozwój gmin członkowskich i poprawę jakości życia na wskazanym obszarze. Potencjał i doświadczenie, który pozyskała MLGR zostanie wykorzystany podczas wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020.

3.2 Opis struktury LGD

Rybacka Lokalna Grupa Działania MLGR liczy 194 członków, w tym 38 reprezentantów sektora społecznego, 8 reprezentantów sektora publicznego i 148 reprezentantów sektora gospodarczego, w tym 45 przedstawicieli sektora rybackiego. Taki skład RLGD jest reprezentatywny dla naszej społeczności.

3.3 Opis składu organu decyzyjnego i charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Wybór operacji do realizacji należeć będzie do Rady RLGD. Organ ten liczy od 12 do 15 osób, z czego 2 to przedstawiciele sektora publicznego (13% składu Rady), 6 to przedstawiciele sektora społecznego

i 7 to przedstawiciele sektora gospodarczego. Dodatkowo w 46,67% składu Rady stanowią osoby bezpośrednio powiązane z sektorem rybactwa lub akwakultury - reprezentacja tego sektora to 7 osób. Żadna z grup nie posiada więcej niż 49% głosów.

LGD jako strona w umowie ramowej podaje do wiadomości publicznej ogłoszenie o naborze wniosków. Następnie wnioskodawcy składają wnioski o dofinansowanie w siedzibie biura MLGR w określonym w naborze terminie. Biuro LGD po zakończeniu naboru wniosków przekazuje wnioski o dofinansowanie Radzie, która dokonuje wyboru operacji zgodnie z listą rankingową uzyskanej punktacji oraz alokacją środków dostępnych w konkursie. Biuro LGD po zakończonej ocenie wniosków przez Radę wraz z uwzględnioną procedurą odwoławczą przekazuje wnioski ze wszystkimi załącznikami do urzędu marszałkowskiego. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o dofinansowanie przez właściwy organ samorządu województwa zostaje podpisana umowa o dofinansowanie z beneficjentem.

3.4 Zasady funkcjonowania LGD

Działanie Rybackiej Lokalnej Grupy Działania MLGR regulują:

Rodzaj dokumentu	Sposób uchwalania	Sposób zmian	Zakres regulacji
Statut	Uchwała Walnego Zebrania Członków	Podjęcie uchwały w sprawie zmiany Statutu wymaga zwykłej większości głosów Walnego Zebrania Członków.	<ul style="list-style-type: none"> - wskazanie podstaw prawnych - zasady działania LGD - wskazanie organu nadzoru - wskazanie władz i zakresu ich kompetencji - zasady nabywania członkostwa i jego utraty - zasady dot. zmian statutu i rozwiązania LGD
Regulamin WZC	Uchwała Walnego Zebrania Członków	Uchwała Walnego Zebrania Członków	<ul style="list-style-type: none"> - zasady zwoływania posiedzeń - zasady przebiegu WZC
Regulamin Rady	Uchwała Walnego Zebrania Członków	Uchwała Walnego Zebrania Członków	<ul style="list-style-type: none"> - zasady zwoływania i organizacji posiedzeń - zasady wyłączenia z oceny operacji - zasady wyboru operacji - zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego - zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego
Regulamin biura	Uchwała Walnego Zebrania Członków	Uchwała Walnego Zebrania Członków	<ul style="list-style-type: none"> - zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników - uprawnienia kierownika biura - zakres obowiązków pracowników biura - zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD - zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych - opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa
Regulamin Komisji Rewizyjnej	Uchwała Walnego Zebrania Członków	Uchwała Walnego Zebrania Członków	<ul style="list-style-type: none"> - zasady wyboru członków - zasady zwoływania i organizacji posiedzeń - zasady kontroli nad stowarzyszeniem
Regulamin Zarządu	Uchwała Walnego Zebrania Członków	Uchwała Walnego Zebrania Członków	<ul style="list-style-type: none"> - zasady wyboru członków oraz ich ilości - zasady zwoływania i organizacji posiedzeń - kompetencje i zadania Zarządu - zasady dokumentowania posiedzeń

II Partycypacyjny charakter LSR

W procesie opracowania LSR grupa wykorzystała wyniki badań własnych przeprowadzonych na przełomie 2014 i 2015 r., ewaluacji oraz metody partycypacyjne ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji społeczności rybackiej oraz osób należących do grup defaworyzowanych. Ponadto w celu

właściwego określenia problemów i potrzeb w prace te zaangażowani zostali zewnętrzni eksperci – moderatorzy konsultacji społecznych.

Prace nad opracowaniem LSR rozpoczęły się w 2014 roku, kiedy grupa przeprowadziła **badanie ankietowe (własne)** na mieszkańcach obszaru pn. „Potrzeby społeczności lokalnych – raport z badania mieszkańców gmin stanowiących obszar działania Mieleńskiej Lokalnej Grupy Rybackiej w Sarbinowie”. W jego trakcie zgromadzono ponad 750 ankiet, z czego znaczna ilość pochodziła od przedstawicieli grup defaworyzowanych (474 ankiety wypełniły kobiety, 305 pochodziło od osób w wieku 50+, 175 od osób młodych). Wnioski z tego badania zostały wykorzystane na wszystkich kluczowych etapach opracowania LSR.

Gdy tylko opublikowano pierwsze założenia Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze, MLGR zorganizowała dwa spotkania informacyjne, skierowane do przedstawicieli społeczności rybackiej, na których zaprezentowano nowe możliwości wynikające z Programu. Spotkania zostały przeprowadzone w lutym 2015 r., wzięło w nich udział 17 osób.

Niezwłocznie po przystąpieniu do badania ankietowego grupa powołała także zespół roboczy ds. opracowania nowej LSR, w skład którego weszli przedstawiciele organów LGD, pracownicy biura osoby zainteresowane pracą na rzecz stowarzyszenia oraz przedstawiciele sektora społecznego z każdej z gmin członkowskich. Zespół prowadził bieżące prace nad przygotowaniem LSR, spotykając się regularnie. Do zadań zespołu należało: opracowanie koncepcji i harmonogramu prac nad LSR, wybór zewnętrznych moderatorów procesu konsultacji społecznych, opracowanie projektów poszczególnych części LSR, ustosunkowanie się do uwag zgłoszonych w konsultacjach społecznych, opracowanie zaktualizowanych fragmentów strategii i opracowanie ostatecznej wersji dokumentu. Zespół brał udział w opracowaniu strategicznych założeń dla wszystkich kluczowych etapów tworzenia LSR.

Harmonogram konsultacji został szeroko rozpowszechniony, dzięki stronom internetowym (stowarzyszenia MLGR i gmin członkowskich), web kioskowi zlokalizowanym na terenie każdej z gmin, informacjom w mediach lokalnych (Głos Koszaliński), na tablicach informacyjnych wszystkich Urzędów Gmin/Miast i bezpośredniemu zaangażowaniu członków MLGR (informacje za pośrednictwem poczty elektronicznej i newslettera). Dodatkowo przygotowano też plakaty informacyjne, które rozwieszono zostały na całym terenie objętym działalnością grupy.

Kolejnym etapem prac nad strategią były warsztaty konsultacyjne, wykorzystujące też metodę grup wielokrotnych. Zewnętrzni moderatorzy przeprowadzili cykl warsztatów konsultacyjnych, w trakcie których członkowie grupy mieli możliwość wypracowania propozycji poszczególnych części strategii, dyskusji nad rekomendacjami zespołu ds. opracowania LSR oraz zgłoszenia uwag, opinii, wątpliwości. Dzięki takiemu rozwiązaniu w prace nad nową strategią włączeni zostali aktywni członkowie stowarzyszenia, z uwzględnieniem reprezentacji poszczególnych sektorów i obszarów wszystkich gmin członkowskich. Pozwoliło to na uwzględnienie możliwie szerokiego spojrzenia na problemy i szanse obszaru grupy. W trakcie warsztatów omawiane były kwestie związane ze wszystkimi kluczowymi etapami opracowania LSR. Warsztaty zostały przeprowadzone we wrześniu, październiku i listopadzie 2015 r., łącznie wzięło w nich udział 78 osób.

Kluczowym elementem procesu konsultacji społecznych były dwa cykle otwartych spotkań konsultacyjnych, przeprowadzone we wrześniu i listopadzie 2015 r. W obu cyklach przeprowadzono po jednym spotkaniu konsultacyjnym na terenie każdej gminy członkowskiej. Do udziału w nich zaproszeni zostali wszyscy mieszkańcy (przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego oraz osoby reprezentujące społeczność rybacką). Ponad połowę uczestników spotkań stanowili reprezentanci grup defaworyzowanych. Na spotkaniach wrześniowych gromadzono uwagi i opinie w odniesieniu do diagnozy obszaru, analizy SWOT, celów LSR oraz planowanych działań komunikacyjnych. Na spotkaniach listopadowych dodatkowo omawiano też wskaźniki LSR, plan działania, zasady wyboru operacji i założenia procedury monitoringu i ewaluacji. Wszystkie uwagi zgłoszone w trakcie spotkań konsultacyjnych zostały zgromadzone przez moderatorów, grupa w odniesieniu do każdej uwagi dokonała analizy możliwości wprowadzenia postulowanej zmiany oraz przekazała uczestnikom spotkań informację zwrotną na temat sposobu dalszego postępowania z ich postulatem. Łącznie w spotkaniach udział wzięły 344 osoby, które zgłosiły ponad 100 uwag.

Ze względu na specjalistyczny charakter strategii, skupiającej się na rozwiązywaniu problemów społeczności rybackiej, zaplanowano dodatkowo dwa cykle wywiadów focusowych (przeprowadzonych we wrześniu i listopadzie 2015 r.) z przedstawicielami społeczności rybackiej. W ich trakcie osoby reprezentujące sektor rybacki miały możliwość bezpośredniego zgłoszenia swoich postulatów, pomysłów, uwag i wątpliwości w odniesieniu do wszystkich projektów dokumentów związanych z nową LSR. Ze względu na udział osób związanych na co dzień z działalnością rybacką spotkania te pozwoliły na znaczne pogłębienie informacji

na temat zapotrzebowania na środki zewnętrzne w działalności lokalnych podmiotów rybackich, ale także specyficznych problemów i barier w ich pozyskiwaniu (uwagi te zostały uwzględnione w formie przesunięć środków budżetowych, korekty harmonogramu naborów oraz aktualizacji listy kryteriów wyboru stosowanych w procedurze oceny w odniesieniu do podmiotów prowadzących działalność rybacką). Łącznie przeprowadzono cztery fokusy, w których udział wzięły łącznie 33 osoby.

Ponadto w biurze RLGD od początku 2015 r. przyjmowano zgłoszenia do zespołu roboczego, a od czerwca 2015 r. działał punkt konsultacyjny, w którym wszyscy zainteresowani mieszkańcy mogli otrzymać informacje na temat postępów w pracach nad opracowaniem strategii i zgłosić swoje uwagi, postulaty. Ponadto RLGD wystosowała do mieszkańców prośbę o przesłanie fiszek projektowych, precyzujących jakie typy operacji chcieliby realizować mieszkańcy. Działania te pozwoliły na ocenę realności założeń przyjętych na wstępnych etapach prac nad LSR i wprowadzenie korekt w budżecie i planie działania.

Do opracowania LSR wykorzystano następujące dokumenty, związane z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi: **raport z badania ankietowego "Potrzeby społeczności lokalnych"**, notatki ze spotkań zespołu roboczego, notatki z warsztatów konsultacyjnych, zestawienia uwag zgłoszonych w trakcie spotkań konsultacyjnych, notatki z wywiadów focusowych, zestawienie fiszek projektowych, zestawienie uwag zgłoszonych w punkcie konsultacyjnym. **Dodatkowo zespół roboczy przeanalizował wyniki ewaluacji przeprowadzonych w okresie programowania na lata 2007-2013** i na tej podstawie zarekomendował korekty w odniesieniu do podziału środków budżetowych, zakładanych wskaźników realizacji LSR, procedury wyboru operacji i planowanych działań komunikacyjnych, skierowanych do lokalnej społeczności.

Zestawienie metod partycypacyjnych i narzędzi konsultacji społecznych wykorzystanych na poszczególnych etapach opracowania LSR:

1) diagnoza i analiza SWOT – badanie ankietowe, zespół roboczy, warsztaty konsultacyjne, grupy wielokrotne, spotkania konsultacyjne, fokusy ze społecznością rybacką, punkt konsultacyjny,

2) cele, wskaźniki, plan działania – badanie ankietowe, zespół roboczy, warsztaty konsultacyjne, grupy wielokrotne, spotkania konsultacyjne, fokusy ze społecznością rybacką, ewaluacje z okresu 2007-2013, punkt konsultacyjny, fiszki projektowe,

3) zasady wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru – badanie ankietowe, zespół roboczy, warsztaty konsultacyjne, grupy wielokrotne, spotkania konsultacyjne, fokusy ze społecznością rybacką, ewaluacje z okresu 2007-2013, punkt konsultacyjny,

4) monitoring i ewaluacja – badanie ankietowe, zespół roboczy, warsztaty konsultacyjne, grupy wielokrotne, spotkania konsultacyjne, fokusy ze społecznością rybacką, ewaluacje z okresu 2007-2013, punkt konsultacyjny,

5) plan komunikacyjny – badanie ankietowe, zespół roboczy, warsztaty konsultacyjne, grupy wielokrotne, spotkania konsultacyjne, fokusy ze społecznością rybacką, punkt konsultacyjny.

Wynikiem przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji było: doprecyzowanie diagnozy obszaru; modyfikacja projektu analizy SWOT oraz wprowadzenie dodatkowych elementów, zgłoszonych przez mieszkańców; rozbudowa listy grup defaworyzowanych; przeformułowanie pierwotnego brzmienia celów szczegółowych i przedsięwzięć; korekty w podziale środków budżetowych pomiędzy poszczególne cele i przedsięwzięcia (szczególnie w odniesieniu do możliwości absorpcji środków przez przedstawicieli społeczności rybackiej oraz podmiotów działających w sferze ochrony środowiska); zmiany w brzmieniu i zakładanych wartościach docelowych wskaźników realizacji LSR; liczne zmiany w brzmieniu kryteriów wyboru operacji oraz wagach punktowych, przypisanych do poszczególnych kryteriów; korekty w zakresie procedury monitoringu i ewaluacji; rozbudowa planu komunikacyjnego (głównie w wyniku uwag społeczności rybackiej i osób młodych).

Zestawienie podstawowych informacji, dotyczących przeprowadzonych konsultacji społecznych:

Lp.	miejsce	typ spotkania	data spotkania	godzina spotkania	miejsce spotkania	ilość uczestników
1	Sarbinowo	Spotkanie konsultacyjne odnośnie PO Rybactwo i Morze 2014-2020 z sektorem rybackim z przystani rybackiej w Chłopach	17.02.2015	12:00 – 14:00	Biuro MLGR	7

2	Sarbinowo	Spotkanie konsultacyjne odnośnie PO Rybactwo i Morze 2014-2020 z sektorem rybackim z przystani rybackiej w Unieściu	24.02.2015	12:00 – 14:00	GOPS Unieście	10
3	Sarbinowo	Szkolenie dla grupy roboczej i kandydatów na członków Rady MLGR	07.09.2015	9:00 – 13:00	Biuro MLGR	18
4	Będzino	konsultacja analizy SWOT i celów	8.09.2015	10:00 - 13:00	UG Będzino	9
5	Biesiekierz	konsultacja analizy SWOT i celów	8.09.2015	13:30 - 16:30	UG Biesiekierz	8
6	Dygowo	konsultacja analizy SWOT i celów	8.09.2015	17:00 - 20:00	Świetlica wiejska - Wrzosowo	18
7	Karlino	konsultacja analizy SWOT i celów	9.09.2015	9:00 - 12:00	Dom Kultury w Karlinie	31
8	Białogard	konsultacja analizy SWOT i celów	9.09.2015	12:30 - 15:30	UG Białogard	7
9	Tychowo	konsultacja analizy SWOT i celów	10.09.2015	13:00 - 16:00	UG Tychowo	11
10	Połczyn - Zdrój	konsultacja analizy SWOT i celów	10.09.2015	9:00 - 12:00	Centrum Kultury	13
11	Mielno	konsultacja analizy SWOT i celów	11.09.2015	9:00 - 12:00	UG Mielnie	11
12	Sarbinowo	spotkanie dla społeczności rybackiej	11.09.2015	11:00 – 12:00	Biuro MLGR	9
13	Unieście	spotkanie dla społeczności rybackiej	11.09.2015	14:00 – 15:00	Biuro MLGR	11
14	Sarbinowo	Warsztat dla zespołu ds. nowej LSR	23.09.2015	9:00 – 13:00	Biuro MLGR	19
15	Sarbinowo	Warsztat dla zespołu ds. nowej LSR	24.09.2015	9:00 – 13:00	Biuro MLGR	20
16	Sarbinowo	Warsztat dla zespołu ds. nowej LSR	05.10.2015	9:00 – 13:00	Biuro MLGR	17
17	Sarbinowo	Warsztat dla zespołu ds. nowej LSR	06.10.2015	9:00 – 13:00	Biuro MLGR	22
18	Mielno	spotkanie podsumowujące	03.11.2015	9:00 – 13:00	Biuro MLGR	32
19	Będzino	spotkanie podsumowujące	03.11.2015	9:00 – 13:00	Biuro MLGR	32
20	Sarbinowo	spotkanie dla społeczności rybackiej	03.11.2015	14:00 – 16:00	Biuro MLGR	5

21	Sarbinowo	Warsztat dla zespołu ds. nowej LSR	04.11.2015	9:00 – 13:00	Biuro MLGR	9
22	Biesiekierz	spotkanie podsumowujące	04.11.2015	9:30 - 12:30	UG Biesiekierz	5
23	Dygowo	spotkanie podsumowujące	04.11.2015	14:00 - 17:00	Świetlica wiejska - Wrzosowo	9
24	Karlıno	spotkanie podsumowujące	05.11.2015	9:30 - 12:30	Dom Kultury w Karlinie	13
25	Białogard	spotkanie podsumowujące	05.11.2015	14:00 - 17:00	UG Białogard	12
26	Tychowo	spotkanie podsumowujące	06.11.2015	9:30 - 12:30	UG Tychowo	7
27	Połczyn - Zdrój	spotkanie podsumowujące	06.11.2015	14:00 - 17:00	UG Połczyn-Zdrój	11

Grupa planuje także aktywne włączanie społeczności lokalnej w proces realizacji LSR. W przypadku konieczności aktualizacji strategii, wprowadzenia zmian w zakresie budżetu, wskaźników realizacji LSR czy **kryteriów wyboru projektów** grupa przeprowadzi każdorazowo:

- Kampanię informacyjną na temat zakresu proponowanych zmian (wskazując przyczyny i skutki ich wprowadzenia),
- Konsultacje wewnętrzne wśród członków grupy – zmiany te będą każdorazowo przedstawiane na WZC, które będzie odpowiedzialne za ich zatwierdzenie w formie zaktualizowanej LSR,
- Cykl spotkań konsultacyjnych, w trakcie których wszyscy mieszkańcy będą mogli zgłosić swoje uwagi, propozycje (a grupa dokona ich analizy i przekaże uczestnikom informację zwrotną na temat sposobu dalszego postępowania z ich postulatami),
- Kampanię dotyczącą zebrania uwag mieszkańców przy użyciu strony internetowej grupy (równoległe ze spotkaniami konsultacyjnymi).

W ramach konsultacji aktualizacji LSR grupa każdorazowo będzie zasięgać opinii społeczności rybackiej (przynajmniej w formie dedykowanego spotkania konsultacyjnego lub focusa).

Elementy partycypacji będą także wykorzystywane w ewaluacji działań grupy i ocenie stopnia wykonania planu komunikacji. W ramach nich wykorzystane zostaną co najmniej dane z badań ankietowych (dotyczących oceny funkcjonowania biura oraz satysfakcji z jakości udzielanego doradztwa i udziału w spotkaniach, szkoleniach), dodatkowo nad przebiegiem procesu ewaluacji i oceny będzie czuwał zespół roboczy.

W kolejnych rozdziałach LSR zaznaczono elementy, które zostały zmodyfikowane w wyniku zastosowania partycypacyjnych metod konsultacji społecznych (w odniesieniu do zakresu tematycznego danego rozdziału).

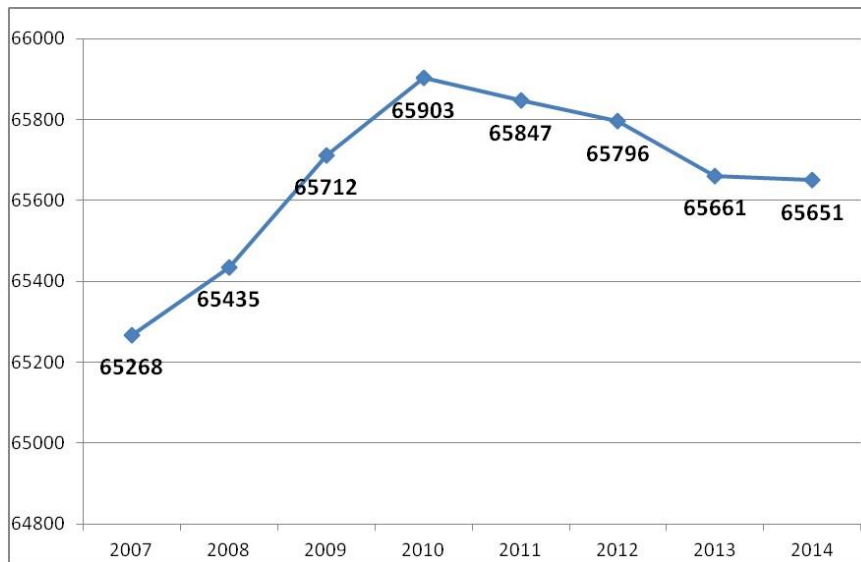
III Diagnoza – opis obszaru i ludności

W ramach przygotowań do określenia podstawowych problemów i wyzwań dla obszaru działania MLGR, przeprowadzono diagnozę obszaru. W analizie, o ile nie wskazano inaczej, posłużono się danymi statystycznymi dostępnymi w Banku Danych Lokalnych GUS, wg stanu na dzień 31.12.2013 r.

Obszar objęty działaniem Mieleńskiej Lokalnej Grupy Rybackiej jest spójny przestrzennie, obejmuje powierzchnię 1.637 km² i 8 gmin (5 wiejskich, 3 miejsko-wiejskie) zamieszkałych przez 65.661 osób. Pod względem gęstości zaludnienia, średnia dla obszaru jest zdecydowanie niższa od średniej wojewódzkiej (75 osób/km²) i ogólnopolskiej (123 osoby/km²).

Gmina	Status gminy	Liczba ludności	Powierzchnia (w km ²)	Gęstość zaludnienia (os. na km ²)	Odsetek mieszkańców wg płci	
					mężczyźni	kobiety
Będzino	wiejska	8.555	166	51	50,20%	49,80%
Białogard	wiejska	7.853	328	24	51,25%	48,75%
Biesiekierz	wiejska	6.420	117	55	50,14%	49,86%
Dygowo	wiejska	5.640	129	44	49,22%	50,78%
Karlino	miejsko-wiejska	9.307	141	66	49,95%	50,05%
Mielno	wiejska	5.056	62	81	48,71%	51,29%
Połczyn-Zdrój	miejsko-wiejska	15.813	344	46	48,93%	51,07%
Tychowo	miejsko-wiejska	7.017	350	20	50,59%	49,41%
RAZEM		65.661	1.637	-	-	-
ŚREDNIA dla obszaru		8.208	205	40	49,82%	50,18%

Obszar jest spójny pod względem występowania trendów demograficznych. W latach 2007-2014 na analizowanym obszarze utrzymywał się trend związany z przyrostem ogólnej liczby ludności. Zjawisko to było szczególnie dynamiczne w latach 2007-2010. Od 2011 do 2014 roku nastąpił stopniowy ubytek liczby mieszkańców (w stosunku do szczytowego okresu w 2010 r. jest to około 250 osób). Jest to wynik zarówno spowolnienia przyrostu naturalnego, jak i pojawienia się ujemnego salda migracji. Pomimo stosunkowo dobrych wyników dla obszaru (skumulowana wartość przyrostu w latach 2007-2013 wyniosła +5,5 osoby na tysiąc mieszkańców, przy średniej krajowej +2,8, zaś skumulowane saldo migracji w latach 2007-2013 osiągnęło wartość +7,9 osoby na każdy tysiąc mieszkańców), od roku 2010 można zauważyć stopniowy spadek średnich wartości obu wskaźników, w szczególności odczuwalne staje się powoli zjawisko odpływu mieszkańców z obszaru.

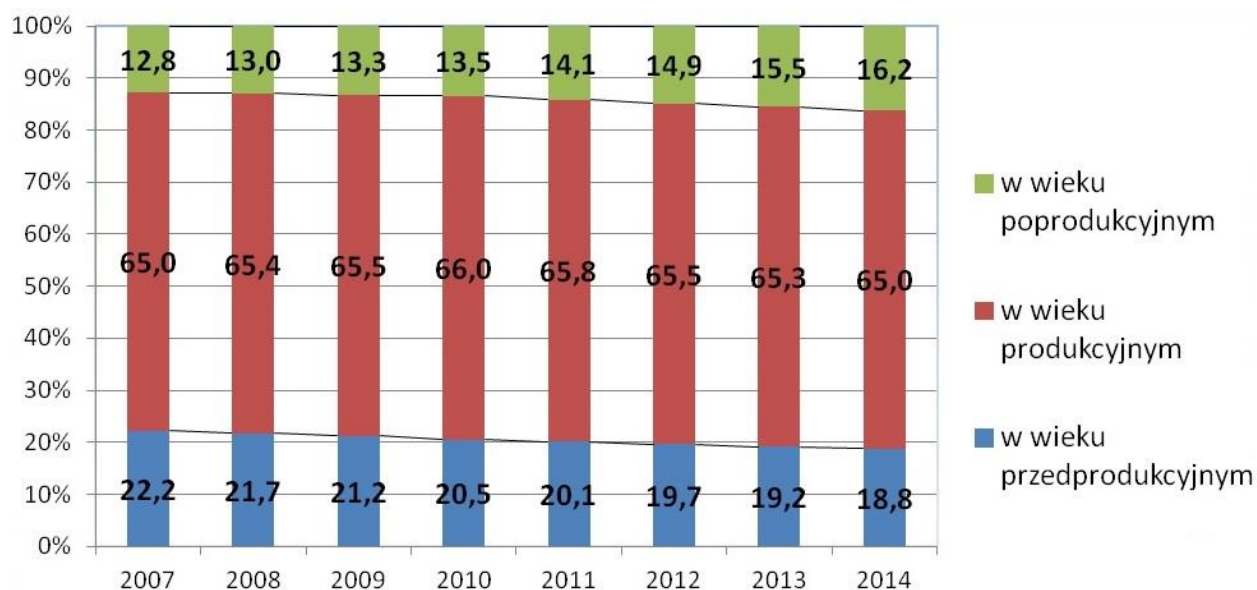

Dane dotyczące struktury wiekowej mieszkańców (w podziale na ekonomiczne grupy wieku) wskazują, że na analizowanym obszarze występuje korzystniejsza sytuacja demograficzna niż w województwie zachodniopomorskim i w kraju. Wskazują na to dane dotyczące udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w ogóle mieszkańców:

Gmina	Ludność wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem wg stanu na 31.12.2014 r.		
	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
Będzino	18,7%	66,0%	15,2%
Białogard	18,8%	66,7%	14,5%
Biesiekierz	19,5%	66,5%	14,0%
Dygowo	19,7%	64,6%	15,7%
Karlino	20,3%	64,1%	15,5%
Mielno	15,7%	64,6%	19,8%
Połczyn-Zdrój	16,4%	63,6%	20,0%
Tychowo	20,9%	64,0%	15,2%
ŚREDNIA	18,8%	65,0%	16,2%
woj. zachodniopomorskie	17,5%	63,8%	18,7%
POLSKA	18,0%	63,0%	19,0%

Szczególnie istotny wydaje się tutaj odsetek osób młodych, w wieku przedprodukcyjnym. W Polsce wynosi on 18,0%, w województwie zachodniopomorskim 17,5% (według stanu na 31.12.2013 r.). W zdecydowanej większości gmin obszaru odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średnich, w tym w dwóch (gm. Karlino, gm. Tychowo) przekracza 20,0%. Także w przypadku analizy odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności na obszarze MLGR dane są lepsze niż średnia wojewódzka i ogólnopolska.

Ten stan będzie się jednak z roku na rok pogarszał w związku z ogólnym trendem starzenia się społeczeństwa. Na obszarze MLGR stale zmniejsza się liczba osób młodych (w wieku przedprodukcyjnym) a coraz dynamiczniej zwiększa się liczba seniorów (w wieku poprodukcyjnym):

Zmiany demograficzne powodują, że szczególnego znaczenia w strategii działania MLGR nabierają dwie grupy mieszkańców: 1. osoby młode, ponieważ będzie ich coraz mniej i należy przewidzieć wszelkie środki, aby zachęcić je do pozostania na tym obszarze, w szczególności biorąc pod uwagę pojawienie się ujemnego salda migracji. 2. osoby starsze, ponieważ ich liczba będzie dynamicznie wzrastać i konieczne jest zapewnienie im specjalistycznych usług i nowych form spędzania wolnego czasu. Bardzo ważne stanie się również utrzymanie spójności i wspólnej tożsamości wewnątrz społeczności lokalnej – stworzenie warunków dla dialogu i współpracy międzypokoleniowej.

Ostatnią istotną cechą demograficzną jest poziom wykształcenia mieszkańców. Dane z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011 r. pokazują, że struktura wykształcenia mieszkańców obszaru MLGR jest słabsza niż średnie wyniki w województwie zachodniopomorskim i w kraju. Największy odsetek mieszkańców legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim i policealnym oraz ukończonym podstawowym (łącznie odsetek takich osób przekracza 3/4 ogółu mieszkańców). Najmniej

liczną grupę stanowią osoby bez wykształcenia i takie, które nie ukończyły szkoły podstawowej (2%). Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły około 11% badanych (przy średniej ogólnopolskiej wynoszącej 17%). Zaobserwowane zjawisko ma negatywny wpływ m.in. na lokalny rynek pracy – osoby bez wymaganej wiedzy i kwalifikacji mają szczególne trudności ze znalezieniem pracy. Wyzwaniem w najbliższych latach będzie więc nawiązanie skutecznej współpracy instytucji i podmiotów sektora edukacji z sektorem gospodarczym, aby dostosować umiejętności mieszkańców do realnych potrzeb lokalnych przedsiębiorców.

Niski stopień aktywności ekonomicznej ludności jest charakterystycznym elementem dla obszaru objętego działaniem MLGR w kontekście rynku pracy: w 2013 r. na każdy tysiąc mieszkańców przypadały tylko 122 osoby zatrudnione. W żadnej z gmin należących do obszaru wskaźnik nie przekroczył średniej krajowej (226) ani wojewódzkiej (192), zaś szczególnie trudna sytuacja wystąpiła w gminach Białogard (51) i Dygowo (76 osób).

Gmina	Pracujący na 1000 ludności w latach 2007-2014							Zmiana w latach 2007-2013
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Będzino	101	107	105	110	108	102	107	6
Białogard	52	53	53	48	48	53	51	-1
Biesiekierz	145	157	173	164	155	151	138	-7
Dygowo	69	78	75	82	77	75	76	7
Karlino	156	155	147	133	134	141	155	-1
Mielno	182	177	183	179	171	155	163	-19
Połczyn-Zdrój	173	177	148	141	143	140	146	-27
Tychowo	165	151	149	126	135	136	139	-26
ŚREDNIA	130	132	129	123	121	119	122	-8
woj. zachodnio pomorskie	193	197	190	191	190	188	192	-1
POLSKA	220	226	223	223	224	223	226	6

Jednym z największych problemów obszaru w zakresie rynku pracy jest jednak wysoka stopa bezrobocia wśród mieszkańców, która w 2013 r. wyniosła dla obszaru MLGR średnio 13,9%. Jest to wynik wyższy od średniej dla województwa zachodniopomorskiego (10%) zdecydowanie wyższy od średniej krajowej (8,8%) oraz najwyższy w ostatnich 5 latach (od załamania rynku w 2009 r. średni poziom bezrobocia na obszarze nie spadł poniżej 13%).

Gmina	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na dzień 30.12.2013 r.		
		razem	mężczyźni	kobiety
Będzino	794	13,9%	12,6%	15,5%
Białogard	963	18,4%	17,7%	19,2%
Biesiekierz	425	9,9%	8,6%	11,5%
Dygowo	306	8,4%	7,7%	9,3%
Karlino	1.019	17,0%	15,5%	18,7%
Mielno	374	11,4%	10,0%	13,0%
Połczyn-Zdrój	1.352	13,3%	11,8%	15,0%
Tychowo	836	18,7%	17,9%	19,6%
RAZEM	6.069	-	-	-

W analizowanym okresie (2007-2013) doszło do ogólnego spadku poziomu bezrobocia, w tym najbardziej dynamiczne zmiany zanotowano w gminach Białogard i Tychowo. Równocześnie jednak, były to gminy z najwyższym poziomem bezrobocia na obszarze, przekraczającym 18%. Najkorzystniejsza sytuacja wystąpiła w gminach Biesiekierz i Dygowo, gdzie wskaźnik był zbliżony do średniej krajowej.

Gmina	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2014							Zmiana w latach 2007- 2013
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Będzino	11,5%	8,2%	10,4%	12,2%	12,2%	13,0%	13,9%	2,4
Białogard	24,2%	20,4%	18,6%	20,3%	18,0%	18,4%	18,4%	-5,8
Biesiekierz	8,9%	7,3%	8,4%	9,1%	8,9%	9,8%	9,9%	1,0
Dygowo	9,9%	8,1%	10,1%	9,3%	9,3%	7,8%	8,4%	-1,5
Karlino	18,9%	17,9%	17,6%	18,2%	15,5%	15,5%	17,0%	-1,9
Mielno	9,5%	6,1%	8,2%	8,9%	10,1%	10,3%	11,4%	1,9
Połczyn- Zdrój	13,8%	9,5%	11,9%	11,6%	12,3%	12,3%	13,3%	-0,5
Tychowo	21,9%	21,7%	21,8%	20,2%	18,1%	17,6%	18,7%	-3,2
ŚREDNIA	14,8%	12,4%	13,4%	13,7%	13,1%	13,1%	13,9%	-0,9
woj. zachodnio pomorskie	9,3%	7,4%	9,5%	9,7%	9,7%	10,1%	10,0%	0,7
POLSKA	7,1%	6,0%	7,7%	7,9%	8,0%	8,7%	8,8%	1,7

Wśród bezrobotnych na terenie powiatu koszalińskiego wg stanu na koniec 2014 r. dominują osoby bez wykształcenia średniego (69,9%), bez kwalifikacji zawodowych (35,7%), osoby powyżej 50 roku życia (27,6%), osoby bez doświadczenia zawodowego (21%) i osoby do 25 roku życia (15,7%). Dane pochodzą ze sprawozdania z działalności PUP w Koszalinie za 2014 r. i stanowią charakterystykę osób pozostających poza rynkiem pracy.

Do kluczowych zadań w ramach Strategii będzie należało dobranie skutecznych narzędzi promocji zatrudnienia i wzmocnienia pozycji mieszkańców obszaru na rynku pracy, które pozwoli na utrzymanie trendu spadkowego.

Poza promocją i wspieraniem aktywności zawodowej mieszkańców, jednym z wyzwań będzie także podnoszenie poziomu przedsiębiorczości, tj. liczby podmiotów i osób prowadzących działalność gospodarczą. Pod względem liczby podmiotów gospodarczych na tysiąc mieszkańców, wskaźnik przedsiębiorczości wyniósł 114 podmiotów i był niższy w porównaniu z danymi dla województwa (128), ale wyższy od danych ogólnopolskich (106 podmiotów). Z kolei działalność gospodarczą na obszarze MLGR prowadziło średnio 90 osób na 1000 mieszkańców, co dało wynik niższy od średniej wojewódzkiej (95 osób), ale wyższy od krajowej (77 osób). Zgodnie z danymi w rejestrze REGON na obszarze MLGR za kluczowe branże gospodarki należy uznać: sektor handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów (1.491 przedsiębiorstw), zakwaterowania i usług gastronomicznych (1.047 przedsiębiorstw) oraz budownictwa (938 przedsiębiorstw).

Za stosunkowo korzystny poziom przedsiębiorczości na obszarze odpowiadają gminy leżące bezpośrednio w pasie nadmorskim, gdzie wskaźniki lokalne były wyższe, np. w gminie Mielno wyniosły powyżej 200 osób i 200 podmiotów prowadzących działalność na tysiąc mieszkańców. Równocześnie jednak podczas spotkań konsultacyjnych wskazywano jednak na fakt, że często są to podmioty prowadzące działalność silnie uzależnioną od sezonu turystycznego. Z kolei w gminach leżących w głębi kraju wskaźnik był zdecydowanie niższy, w tym w gminach Białogard i Tychowo nie przekroczył 70 podmiotów i 60 osób.

Gmina	Liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w podziale na sekcje PKD 2007																		
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	SiT
	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Górnictwo i wydobywcze	Przetwórstwo przemysłowe	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz etc.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	Transport i gospodarka magazynowa	Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	Informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Obsługa rynku nieruchomości	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenia społeczne	Edukacja	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	Pozostała działalność usługowa
Będzino	37	0	81	6	6	119	191	52	72	3	27	70	30	15	5	17	28	11	36
Białogard	68	2	52	3	2	131	114	22	15	5	12	5	16	11	6	14	25	5	28
Biesiekierz	23	0	84	0	2	96	185	54	26	12	17	14	42	17	6	33	42	10	35
Dygowo	23	2	34	0	0	109	134	35	28	5	16	3	23	17	7	15	21	4	25
Karlino	55	1	60	11	3	142	187	36	29	12	22	143	35	37	6	28	39	18	42
Mielno	27	0	34	0	3	70	173	41	821	7	21	36	34	29	3	18	27	36	49
Połczyn Zdrój	71	4	145	10	8	204	408	70	39	10	34	273	80	37	8	52	128	22	102
Tychowo	81	0	40	1	2	67	99	26	17	3	5	9	12	11	7	21	18	11	26
RAZEM	385	9	530	31	26	938	1.491	336	1.047	57	154	553	272	174	48	198	328	117	343

Do branż z potencjałem rozwojowym należą przedsiębiorstwa funkcjonujące w ramach sekcji PKD 2007:

- F, G, H - dzięki atrakcyjnemu położeniu
- G, I, R – dzięki licznym zasobom turystycznym i znacznym potencjałem obszaru w tej dziedzinie,
- Q – w kontekście zwiększającej się liczby osób starszych, wymagających specjalistycznej opieki i usług,
- sektor usług – dzięki rosnącemu znaczeniu sektora usług w Polsce i na obszarze MLGR.

W odniesieniu do sektora rybackiego, na obszarze MLGR działa 55 podmiotów gospodarczych, zatrudniających łącznie 186 osób. W tym 9 przetwórci, 19 podmiotów akwakultury zatrudniających 84 osoby oraz 27 jednostki rybackie zatrudniające 93 osoby.

Na terenie Mieleńskiej Lokalnej Grupy Rybackiej funkcjonują 2 plażowe **przystanie rybackie**: w Chłopach o oznaczeniu jednostek – CHY oraz w Unieściu o oznaczeniu jednostek – UNI. Obie przystanie zostały w niedawnym czasie zmodernizowane. W Chłopach powstało Lokalne Centrum Pierwszej Sprzedaży Ryb, w ramach tej inwestycji została wybudowana nowa droga wewnętrzna wraz z dużym placem manewrowym i został zakupiony profesjonalny samochód chłodnia. Obecnie ukończono modernizację dalby i wyciągarki kutrów oraz wbudowane zostało molo rozładunkowe. W planach inwestycyjnych jest slip dla kutrów. Na przystani w Unieściu została wyremontowana droga dojazdowa do przystani wraz z drogą wewnętrzną i uliczkami odchodzącymi do boksów rybackich. Nowa nawierzchnia pomoże w łatwiejszym rozładunku i załadunku samochodów chłodni przez rybaków.

Na przystani w Chłopach stacjonuje 14 jednostek rybackich o długościach: 0-8m – 2; 8-10m – 5; 10-12m – 6; wśród wymienionych jednostek średnia pojemność w GT to 9,88 z czego najmniejsza jednostka ma pojemność 1,88 GT, a największa 15,83 GT. Średnia wieku jednostek połowowych na przystani w Chłopach to 22 lata z czego najstarsza jednostka ma 43 lata, a najmłodsza 2 lata. Połowy na przystani w Chłopach trwają cały rok z wyłączeniem okresów ochrony danych gatunków ryb i tzw. postojowego. Najwięcej rocznie na przystani w Chłopach poławia się flądry (ok. 273,51 t.) oraz dorsza (ok. 204,1 t.). Poza tymi dwoma gatunkami łowi się stornię (ok. 61,8 t.), śledzia (ok. 47,5 t.), gładzicę (2,4 t.), węgorza (0,58 t.), turbot (0,4 t.) oraz małe ilości troci.

Na przystani w Unieściu stacjonuje 13 jednostek rybackich o długościach: 0-8m – 2; 8-10m – 6; 10-12m – 4; 12-15m – 1; wśród wymienionych jednostek średnia pojemność w GT to 8,74 z czego najmniejsza jednostka ma pojemność 3,73 GT, a największa 19,73 GT. Średnia wieku jednostek połowowych na przystani w Unieściu to 26 lat z czego najstarsza jednostka ma 37 lat, a najmłodsza 4 lata. Połowy na przystani w Unieściu trwają cały rok z wyłączeniem okresów ochronnych danych gatunków ryb i tzw. postojowego. Najwięcej rocznie na przystani w Unieściu poławia się dorsza (ok. 152,4 t.) oraz flądry (ok. 64,4 t.). Poza tymi dwoma gatunkami łowi się stornię (ok. 17,7 t.), leszcza (ok. 2,5 t.), gładzicy (ok. 1,2 t.), sandacza (ok. 0,56 t.), troci (ok. 0,48 t.), turkota (ok. 0,29 t.) oraz małe ilości witlinka i okonia.

Na terenie gmin Mielno, Połczyn-Zdrój, Dygowo, Tychowo znajduje się 6 przetwórci rybnych z czego największe to: Friedrichs Polska Sp. z o.o. zatrudniająca ok. 190 osób, Pommernfisch Sp. z o.o. zatrudniająca ok. 100 osób i – obie w gminie Tychowo oraz PPH „KiM” S.C. w gminie Połczyn – Zdrój zatrudniająca ok. 25 osób oraz

Na obszarze MLGR znajduje się także 21 podmiotów akwakultury w każdej z gmin członkowskich w tym te najprężniej działające w gminie Białogard i Biesiekierz i Mielno, które odpowiedzialne są za ¾ produkcji ryb towarowych etc. na terenie Mieleńskiej Lokalnej Grupy Rybackiej. W głównej mierze są to stawy hodujące pstrąga, których produkcja roczna sięga ponad 1 010,5 t. następnie gospodarstwa karpiove z produkcją roczną ok. 40,16 t. Na terenie MLGR występują także gospodarstwa produkujące kilka gatunków ryb i ich produkcja wygląda następująco: palia – 30,7 t., lin – 1,22 t., karaś – 0,81 t. oraz w mniejszych ilościach – amur, jesiotr, szczupak, sandacz, tołpyga.

Wśród ważnych podmiotów akwakultury znajduje się także Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Koszalinie, który wprowadza do obiegu materiał obsadowy i zarybieniowy wprowadzany do wód obwodów rybackich na terenie MLGR. Głównie są to troć wędowna w ilości ok. 840 000 szt., pstrąg potokowy – ok. 220 000 szt., jaź – ok. 50 000 szt. oraz w mniejszych ilościach ok. 1000 – 2000 szt. szczupak, lin, kleń, karp.

Rodzajem działalności gospodarczej, który ma szczególne znaczenie w opinii mieszkańców obszaru MLGR są **usługi turystyczne i okołoturystyczne**. Sprzyja temu położenie w pasie nadmorskim, w dorzeczu rzeki Parsęty oraz liczne obszary prawnie chronione. Łącznie **obszary prawnie chronione zajmują 18,1% powierzchni** analizowanego obszaru (według stanu na 31.12.2013r.), jest to wynik nieco poniżej średniej dla województwa zachodniopomorskiego (21,7%) i Polski (32,5%). Do walorów przyrodniczych należy zaliczyć również faunę i florę występującą na obszarze, w tym m.in. wiele cennych gatunków ryb

występujących w wodach rzeki Parsęty i jej dopływów. Występują tu gatunki wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt (minóg strumieniowy, minóg rzeczny, łosoś). Dodatkowo na analizowanym terenie zarejestrowano **184 pomników przyrody**. Najwięcej tego typu obiektów zlokalizowanych jest w gminach Połczyn-Zdrój (76 sztuk) i Dygowo (60 sztuk), są to zarówno różnorodne gatunki drzew, jak i inne obiekty, np. głaz "Tryglaw" (gm. Tychowo) największy w Polsce i jeden z największych w Europie głaz narzutowy.

Na analizowanym terenie występują liczne obiekty zabytkowe, również będące ważny elementem potencjału turystycznego tego regionu. Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa **w rejestrze zabytków znajdują się 194 obiekty** zlokalizowane na obszarze MLGR. Największa liczba zabytków zlokalizowana jest ponownie na terenie gminy Połczyn-Zdrój (48 obiektów). Poza licznymi kościołami i zespołami pałacowymi, turystów przyciągają takie atrakcje jak ogrody tematyczne w różnych stylach (gm. Będzino), stanowiące atrakcję na poziomie ogólnopolskim, czy największy na świecie pomnik ziemniaka (gm. Biesiekierz). Nie należy zapomnieć również o korzyściach płynących z położenia w pasie nadmorskim – obszar MLGR posiada dostęp do wybrzeża Morza Bałtyckiego długości ok. 30 km, zaś w samym pasie znajdują się atrakcje turystyczne i przyrodnicze.

Przez obszar MLGR przebiegają liczne szlaki szlaki turystyczne i rekreacyjne:

- lokalne i regionalne takie jak Mielno-Koszalin, Nadmorski Szlak, „Wokół Połczyna-Zdroju”, Szlak Solny, Szlak rodów Pomorskich, Szlak św. Ottona z Bambergu, Szlak im. Józefa Chrząszczyńskiego;
- szlaki o wyższej randze: Międzynarodowy Szlak Północny, Szlak Świętego Jakuba;
- szlaki rowerowe: Jamneński, Romantyczny, Szlak Pałaców, Szlak Wiatraków, Szlak Spichlerzy, szlak po nasypie dawnej kolejki wąskotorowej – Szlak „Zwiniętych Torów”, „Pradolina Dębnicy”;
- spływy kajakowe rzeką Parsętą i jej dopływami;
- szlak konny przebiegający przez gm. Połczyn-Zdrój.

Potencjalnym ograniczeniem w rozwoju funkcji turystycznych obszaru jest stosunkowo słabo rozwinięta sieć ścieżek rowerowych. W 2013 r. na obszarze MLGR istniało łącznie zaledwie 49 km ścieżek, w tym w gm. Białogard, Dygowo, Tychowo nie ma zarejestrowanej żadnej infrastruktury tego typu, zaś

na terenie gm. Będzino jest to zaledwie 2,9 km.

Elementem wpływającym pozytywnie na atrakcyjność turystyczną obszaru jest budowana przez ostatnie dziesięciolecia **spójność historyczna i kulturalna**, łącząca w unikatowy sposób tradycje różnych grup społecznych i etnograficznych, jakie od ponad trzech pokoleń zamieszkują opisywane tereny. Jest to kolejny wyróżnik obszaru MLGR, który może zostać wykorzystany do rozwoju turystyki historycznej i kulturowej.

Turystyka jest jednym z kluczowych potencjałów obszaru LGD ze względu na atrakcyjny krajobraz, walory przyrodnicze i unikatowe atrakcje turystyczne. **Dane dotyczące sektora usług turystycznych wskazują jednak, że potencjał obszaru nie jest w pełni wykorzystywany.** Według danych GUS na koniec 2013 r. na obszarze MLGR funkcjonowało 197 obiektów noclegowych, z czego aż 179 na terenie gminy Mielno, a na terenie gminy Tychowo nie było żadnego. Ponadto w 2013 r. **aż 90% noclegów zostało udzielonych na terenie gminy Mielno. Obszar MLGR jest przeważnie odwiedzany przez Polaków.**

W skali całego obszaru natężenie ruchu turystycznego jest wysokie, jednak niewystarczająco równomiernie rozłożone. Wskaźnik natężenia ruchu turystycznego (wskaźnik Schneidera) dla obszaru MLGR wyniósł w 2013 r. 2.421,7, **co jest wynikiem znacznie powyżej średnich**, osiągniętym przede wszystkim ze względu na bardzo wysoki wynik gminy Mielno – wskaźnik wyniósł prawie 28 tysięcy.

Gmina	Liczba obiektów noclegowych	Wskaźnik Schneidera ¹
Będzino	4	64,1
Białogard	1	190,1
Biesiekierz	1	448,8
Dygowo	2	12,6
Karlino	1	483,1
Mielno	179	27.822,4
Połczyn-Zdrój	9	559,9
Tychowo	0	0,0
RAZEM	197	2.421,7

¹ Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wyrażony jako liczba turystów korzystających z noclegów na 1.000 mieszkańców. Suma wartości zmiennych „korzystający rezydenci (Polacy)” oraz „turyści zagraniczni korzystający” dla obiektów hotelowych i innych obiektów noclegowych łącznie, dzielona przez liczbę mieszkańców gminy (zmienna „faktyczne miejsce zamieszkania wg stanu na 31.12”).

Co bardzo ważne, dane powyżej obejmują obiekty zbiorowego zakwaterowania (hotele, motele, pensjonaty, itp.). Podczas badań nie było możliwości uwzględnienia działalności licznych na obszarze gospodarstw agroturystycznych, które stanowią istotny element lokalnej infrastruktury noclegowej i turystycznej, jednak nie ma aktualnych danych w tym zakresie.

Wyzwaniem dla MLGR będzie doprowadzenie do zrównoważonego rozwoju i wykorzystanie potencjału turystycznego całego obszaru, w szczególności ze względu na korzystny trend rozwoju turystyki lokalnej i weekendowej w Polsce oraz stworzenie warunków dla prowadzenia stabilnej, całorocznej działalności w ramach branży turystycznej.

Poważnym problemem społeczno-gospodarczym obszaru MLGR niezależnie od sektora gospodarczego jest **niski poziom wynagrodzenia brutto w stosunku do średniej ogólnopolskiej i wojewódzkiej**. W latach 2007-2014 poziom wynagrodzenia brutto uległ minimalnej poprawie (wzrost o zaledwie 1,1%).

Powiat	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej (Polska = 100)							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
białogardzki	76,6	79,8	78,3	79,6	81,1	82,5	82,1	83,4
kołobrzeski	81,5	83,9	82,7	82,8	81,4	83,6	82,5	82,7
koszaliński	80,1	79,3	78,8	80,5	82,7	83,3	82,5	82,7
świdwiński	72,4	71,6	72,9	72,3	76,5	77,3	75,2	75,8
woj. zachodniopomorskie	91,3	91,2	91,1	90,8	90,7	91,3	91,3	91,1

Niskie dochody mieszkańców oraz wysoka stopa bezrobocia podnoszą ryzyko pojawienia się poważnych problemów społecznych, w tym w szczególności ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym coraz szerszej grupy mieszkańców obszaru MLGR. Mimo pewnej poprawy zaobserwowanej w latach 2009-2013 odsetek osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze LGD jest wyższy niż średnia wojewódzka i ogólnopolska. W 2013 r. z zasiłków i zapomóg w ramach opieki społecznej skorzystało ponad 11 tysięcy osób, a zasiłkami rodzinnymi objęte było 38,2% dzieci do 17 roku życia. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności obszaru MLGR ogółem wyniósł ponad 16%, dwukrotnie przekraczając wskaźnik ogólnopolski.

Cechą charakterystyczną obszaru MLGR jest także zauważalny wzrost wydatków na pomoc społeczną z budżetu poszczególnych gmin. Według danych za 2013 r. wydatki na pomoc społeczną na obszarze wynosiły od 3 do ponad 11 milionów złotych rocznie na gminę. Mimo zmniejszania się liczby osób korzystających z opieki społecznej, stale rosną wydatki przeznaczane na ten cel oraz pojawiają się kolejne cele i zadania dla instytucji opieki społecznej. W ciągu 7 analizowanych lat (2008-2014) w aż połowie gmin wzrost wydatków przekroczył kwotę miliona złotych, w tym w gminie Połczyn-Zdrój ponad 2 miliony zł. Tak znaczne kwoty przeznaczane na opiekę społeczną mogą stać się przeszkodą dla realizacji inwestycji i przedsięwzięć rozwojowych, a w konsekwencji prowadzić do utrwalania i zwiększania problemów finansowych najbardziej potrzebujących warstw społecznych.

Do puli środków przeznaczanych na walkę z problemami społecznymi należy dodać budżety projektów i działań realizowanych przez organizacje pozarządowe i animatorów lokalnych. Na całym obszarze MLGR występuje stosunkowo niski poziom aktywności organizacji pozarządowych.

Gmina	Liczba organizacji pozarządowych posiadających siedzibę na terenie danej gminy wg Krajowego Rejestru Sądowego
Będzino	13
Białogard	17
Biesiekierz	14
Dygowo	9
Karlino	14
Mielno	37
Połczyn-Zdrój	24
Tychowo	10
RAZEM	138

Wartości dla całego obszaru MLGR są zgodne ze średnią dla województwa zachodniopomorskiego i Polski. Przy uwzględnieniu liczby mieszkańców poszczególnych gmin najwyższy wskaźnik aktywności organizacji pozarządowych występuje w gminie Mielno, najniższy zaś w gminie Będzino. W latach 2007-2014 liczba organizacji na analizowanym obszarze zwiększyła się ogólna liczba organizacji pozarządowych, a także wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.

Gmina	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w latach 2007-2014								Zmiana w latach 2007-2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Będzino	1	1	1	1	1	1	1	1	0
Białogard	2	2	2	2	2	2	2	2	0
Biesiekierz	2	2	2	2	2	3	3	3	1
Dygowo	1	1	1	2	2	2	2	2	1
Karlino	2	2	2	2	2	2	2	3	1
Mielno	6	6	6	6	6	7	8	8	2
Połczyn-Zdrój	2	2	2	2	2	2	2	2	0
Tychowo	2	2	2	3	3	3	3	3	1
woj. zachodnio pomorskie	2	2	3	3	3	3	3	3	1
POLSKA	2	2	3	3	3	3	3	3	1

W ramach spotkań konsultacyjnych, mieszkańcy w każdej z gmin oceniali aktywność sektora społecznego (a więc organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów ekonomii społecznej i animatorów lokalnych) jako wysoką, jednak ogólny potencjał społeczny za niewykorzystany, m.in. ze względu na ograniczenia w infrastrukturze dostępnej dla lokalnych inicjatyw i trudności w pozyskiwaniu środków przez młode organizacje i grupy nieformalne.

Poza danymi statystycznymi dla oceny sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru MLGR wykorzystano też wyniki badania ankietowego, przeprowadzonego w okresie grudzień 2014 - marzec 2015 na tym obszarze. W badaniu zgromadzono 753 ankiety od mieszkańców pochodzących z 8 gmin, należących do różnych grup społecznych, aby jak najlepiej odwzorować strukturę społeczności lokalnej. Główne wnioski z badania:

1. Mieszkańcy wykazują średni stopień zadowolenia pod względem poziomu życia (62,8%), a stosunkowo nieliczne grupy – mniej więcej równoliczne – lokują się powyżej (14,5%), jak i poniżej środka (15,5%).

2. MLGR powinna najpilniej podjąć działania w sferze rynku pracy. Największy problem, jaki dotyka wg ankietowanych mieszkańców obszaru to właśnie znalezienie pracy. Jako duży problem określiło tę kwestię aż 70,0% mieszkańców, a kolejne 19,6% jako problem drugorzędny.

3. Kolejny obszar problemowy na terenie LGD to zarobki mieszkańców. Około jedna czwarta do jednej trzeciej mieszkańców przyznaje, że zdarza się, iż nie starcza im pieniędzy na zaspokojenie podstawowych potrzeb: zakup żywności i odzieży (29,0%), leczenie (25,6%), kształcanie się (25,1%), czy też pokrycie świadczeń mieszkaniowych (33,0%). Dalsze pogarszanie się sytuacji finansowej może prowadzić do eskalacji problemów związanych z zagrożeniem wykluczeniem społecznym.

4. Wśród dużych problemów wskazanych przez ankietowanych znalazły się: stan dróg lokalnych (81,9% wskazań, w tym 45,6% jako problem duży). Kolejne z dużych problemów to komunikacja z innymi miejscowościami (72,0%, w tym 34,3% jako duży problem), stan chodników (70,7%, w tym 37,2% jako duży problem), dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla potrzeb niepełnosprawnych (odpowiednio: 67,8% i 26,0%), dostęp do opieki medycznej (odpowiednio: 66,0% i 19,9%) oraz warunki do rozwijania własnej firmy (59,1% i 28,9%).

Wśród inicjatyw, jakich oczekują mieszkańcy znalazły się: tworzenie nowych miejsc pracy oraz inwestycje w lokalne przedsiębiorstwa; inwestycje w infrastrukturę drogową, poprawa estetyki miejsc publicznych: zagospodarowanie placów, terenów zielonych, parków, placów zabaw; rozbudowa infrastruktury związanej z turystyką i promocja miejscowości, gmin i okolicy; zorganizowanie kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży; przeprowadzenie inwestycji na rzecz ochrony środowiska.

5. Za grupy, które należy potraktować w LSR priorytetowo wskazywano najczęściej: młodzież, bezrobotnych, dzieci, kobiety i osoby niepełnosprawne. Co czwarty badany, w tym 30% osób młodych wskazało zagranicę jako alternatywne miejsce do życia w stosunku do ich „małej Ojczyzny”.

Wnioski z diagnozy obszaru:

Diagnoza obszaru przeprowadzona przez MLGR objęła szereg problemów i zjawisk, spośród których powyżej przedstawiono najważniejsze obszary, w których działania Grupy mogą przynieść realną zmianę/poprawę, zgodnie z obowiązującymi wytycznymi dla LSR na lata 2014-2020 (rynek pracy, turystyka, infrastruktura, aktywność społeczna).

1. Główne problemy: zbyt wysoka stopa bezrobocia oraz zbyt niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i aktywności zawodowej, niskie zarobki mieszkańców, duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, braki w infrastrukturze publicznej (turystycznej, kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, społecznej,

drogowej), niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego, niewystarczający poziom aktywności i integracji mieszkańców, niska dochodowość działalności rybackiej (szczególnie morskiej).

2. Główne potrzeby: wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy i zwiększania zarobków mieszkańców, poprawa stanu infrastruktury publicznej (w szczególności drogowej, turystycznej i turystyczno-rekreacyjnej), rozbudowa i poprawa atrakcyjności oferty spędzania czasu wolnego (w szczególności dla dzieci, młodzieży i seniorów), zwiększenie nakładów na promocję obszaru, ochrona walorów przyrodniczych i historycznych, wsparcie finansowe dla podmiotów prowadzących działalność rybacką (wsparcie planowanych inwestycji).

3. Najważniejsze zasoby: atrakcyjny krajobraz, liczne atrakcje i zabytki, optymizm i chęć mieszkańców do działania na rzecz rozwoju obszaru, tradycje rybackie.

4. Potencjał obszaru: rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych, rozwój przedsiębiorczości (zwiększenie niezależności lokalnego rynku od sezonu turystycznego), szeroka aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców z wykorzystaniem licznych podmiotów trzeciego sektora, zwiększenie udziału sektora rybackiego w życiu społeczności lokalnej.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę MLGR wybrała następujące kluczowe obszary interwencji:

1. Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy – główna potrzeba wskazana przez mieszkańców obszaru, wynikająca także z danych statystycznych dotyczących skali bezrobocia.

2. Poprawa stanu infrastruktury – typ działań wskazywany przez mieszkańców w badaniu ankietowym, działanie jest niezbędne w kontekście pełnego wykorzystania lokalnych zasobów i rozwoju funkcji turystycznych obszaru.

3. Ochrona zasobów przyrodniczych, w tym w szczególności ochrona i rozwój potencjału środowiska wodnego – w oparciu o zdefiniowany potencjał obszaru oraz zagrożenia i problemy zgłaszane podczas spotkań konsultacyjnych przez mieszkańców, w tym przedstawicieli sektora rybackiego.

4. Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz zwiększenie poziomu integracji społeczności z przedstawicielami sektora rybackiego – aktywizacja jeden z ważniejszych postulatów wynikający z badania ankietowego, z kolei potrzeba integracji zgłoszona została podczas spotkań konsultacyjnych przez społeczność rybackie. Działania podejmowane w tym zakresie pozwolą w pełni osiągnąć zakładane rezultaty w pozostałych dwóch obszarach interwencji.

Określono także kluczowe grupy docelowe, szczególnie istotne dla wdrożenia LSR:

1. Przedsiębiorcy – ich działania mają bezpośredni wpływ na liczbę miejsc pracy na obszarze i (pośrednio) na stopę bezrobocia.

2. Instytucje publiczne – koordynują działania podejmowane w kluczowych dla mieszkańców sferach, posiadają ważne zasoby (np. środki finansowe, zasoby administracyjne)

3. Organizacje pozarządowe i lokalni liderzy – inicjują i koordynują działania podejmowane przez najaktywniejszych mieszkańców, pełnią ważną rolę uzupełniającą wobec działań sektora publicznego.

4. Organizacje branżowe – w szczególności zrzeszające przedsiębiorców i działających w sektorze rybackim oraz na rzecz rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze LGD.

5. Przedstawiciele sektora rybackiego – w szczególności osoby zatrudnione i prowadzące działalność w tym sektorze, jak również członkowie rodzin rybackich.

6. Osoby młode (do 40 roku życia) – grupa defaworyzowana, stanowią znaczny odsetek osób bezrobotnych, często opuszczają obszar LGD, ponadto mieszkańcy w badaniu ankietowym wskazali, że należy szczególne działania skierować do tej grupy.

7. Osoby starsze (po 50 roku życia) - grupa defaworyzowana, która ma ograniczone możliwości na rynku pracy ze względu na nieaktualne kwalifikacje, zły stan zdrowia, stanowią znaczny odsetek osób bezrobotnych. Ponadto prognozy demograficzne wskazują na dynamiczny przyrost liczbowy tej grupy w najbliższych latach. W trakcie procesu konsultacji społecznych wielokrotnie zwracano także uwagę, że oferta różnego rodzaju zajęć, spotkań dla tej grupy jest bardzo ograniczona.

8. Kobiety – grupa defaworyzowana, której trudności na rynku pracy i niskie zarobki związane są z koniecznością przerw w zatrudnieniu, związanych z opieką nad dziećmi, stanowią szczególnie liczną grupę osób bezrobotnych, a mieszkańcy uznali w badaniu ankietowym, że należy jej zapewnić szczególne wsparcie.

9. Osoby niepełnosprawne – grupa defaworyzowana, której znacznie trudniej znaleźć i utrzymać zatrudnienie w wyniku różnego rodzaju schorzeń. Ponadto przez liczne bariery architektoniczne nie mogą one w pełni korzystać z infrastruktury dostępnej na terenie LGD.

Uwagi zgromadzone w procesie konsultacji społecznych: w wyniku konsultacji doprecyzowano zapisy w diagnozie dotyczące osób bezrobotnych oraz charakterystyki lokalnego sektora rybackiego. W trakcie spotkań konsultacyjnych mieszkańcy doprecyzowali też listę lokalnych zasobów i atrakcji turystycznych.

IV Analiza SWOT

Na podstawie informacji z diagnozy przygotowany został projekt analizy SWOT, który następnie został zmodyfikowany w procesie konsultacji społecznych.

SILNE STRONY

- Duża liczba obszarów chronionych,
- Dostęp do linii brzegowej Morza Bałtyckiego,
- Wysoki stopień przedsiębiorczości,
- Brak uciążliwego przemysłu,
- Bogate zasoby wodne obszaru.
- Duży potencjał do rozwoju usług turystycznych i uzdrowiskowych.
- Efektywne wykorzystanie środków z funduszy unijnych w ostatnim okresie programowania.

SŁABE STRONY

- Niski i malejący aktywności zawodowej,
- Wysokie bezrobocie,
- Niewystarczająco rozwinięty rynek pracy,
- Znaczny odsetek osób korzystających z pomocy społecznej,
- Duża liczba obszarów popegeerowskich z nasilonymi problemami społecznymi (wykluczenie społeczne, ubóstwo, bezrobocie, „wyczuła bezradność”, „uzależnienie” od pomocy społecznej przekazywane jako wzorzec życiowy dla dzieci i młodzieży przez pokolenia).
- Niewystarczające lub nieadekwatne kwalifikacje mieszkańców,
- Niewystarczająco rozwinięta współpraca międzysektorowa,
- Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego na obszarze, w szczególności dla osób starszych.
- Braki w infrastrukturze kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej,
- Brak lokalnych animatorów czasu wolnego w świetlicach, bibliotekach, na obiektach sportowych i rekreacyjnych.
- Brak poczucia więzi z „małą ojczyzną”, w szczególności wśród młodzieży i osób migrujących na obszar LGD z Koszalina,
- Mała aktywność społeczności lokalnej, w tym niewystarczająca liczba lokalnych liderów.
- Depopulacja obszaru w wyniku migracji i zmniejszającego się przyrostu naturalnego,
- Bardzo utrudniona komunikacja między okolicznymi miejscowościami,
- Zły stan oraz braki w ogólnodostępnej infrastrukturze użytkowej (w szczególności drogowej i towarzyszącej),
- Brak wystarczającej infrastruktury umożliwiającej wykorzystanie dostępnych zasobów,
- Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura szerokopasmowego Internetu.
- Niewystarczająca liczba rozpoznawalnych produktów lokalnych pochodzących z terenów obszaru LGD.
- Nierównomierne rozłożenie infrastruktury i oferty z zakresu usług turystycznych.
- Niewystarczająco wykorzystany potencjał zasobów wodnych pod kątem turystyki wodnej.
- Niedostosowanie oferty edukacyjnej do realnych potrzeb lokalnego rynku pracy.
- Uzależnienie sytuacji na rynku pracy od sezonu turystycznego.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zainteresowania Polaków turystyką krajową na obszarach wiejskich oraz produktami regionalnymi; • Wzrost zainteresowania aktywnymi formami wypoczynku i zdrowego, ekologicznego trybu życia; • Wzrost spożycia ryb; • Plany rozwoju i modernizacji infrastruktury komunikacyjnej obejmujące obszar LGD. • Zwiększenie potencjału administracyjnego i finansowego lokalnych organizacji pozarządowych, • Regulacja stosunków wodnych, • Zwiększenie oferty opieki i spędzania czasu wolnego skierowanej do dzieci i młodzieży, • Zwiększenie więzi młodzieży z lokalną społecznością poprzez aktywizację i poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy. • Rozwój turystyczny gmin poza pasem nadmorskim oraz rozwój turystyki wiejskiej, • Rozwój turystyki wodnej, w tym na rzekach i jeziorach, • Wykorzystanie potencjału obszaru do rozwoju oferty sportów rowerowych i biegowych, • Podjęcie skutecznych działań na rzecz walki z wykluczeniem społecznym, w szczególności wśród osób młodych, • Uniezależnienie lokalnego rynku pracy od sezonu turystycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Degradacja środowiska naturalnego i zmiany klimatyczne; • Niewystarczające zabezpieczenie mieszkańców i środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniami ze składowisk niebezpiecznych odpadów. • Plany stworzenia elektrowni atomowej na obszarze LGR (w m. Gąski) w bezpośrednim sąsiedztwie wybrzeża • Aktywność grup sprzeciwiających się budowie elektrowni, utrudniająca dialog społeczny w tej sprawie. • Niekorzystne trendy demograficzne - „starzenie się” społeczeństwa; • Zmiana preferowanego modelu rodziny, skutkująca zmniejszającym się przyrostem naturalnym. • Opuszczanie terenu przez osoby młode; • Niewystarczające środki finansowe na realizację ważnych inicjatyw rozwojowych; • Niestabilność makroekonomiczna. • Spadek poziomu bezpieczeństwa w wyniku dużego natężenia ruchu turystycznego (m.in. drogowego, wodnego). • Rozbudowana biurokracja i skomplikowane przepisy prawne. • Obniżająca się wielkość połowów; • Restrykcyjne przepisy ograniczające działania rozwojowe, w tym przepisy dotyczące ochrony środowiska. • Zbyt niska efektywność działań z zakresu walki z wykluczeniem społecznym, w tym procedur w systemie opieki społecznej. • Wysokie koszty utrzymania infrastruktury wybudowanej przy wsparciu środków unijnych po zakończeniu projektów.

Uzasadnienie spójności i adekwatności analizy SWOT i diagnozy obszaru zostało przedstawione w rozdziale V.

Uwagi zgłoszone w procesie konsultacji społecznych: prace nad analizą SWOT prowadził zespół roboczy, jej wstępny zarys był też przedmiotem jednego z warsztatów strategicznych. Znaczna liczba uwag została też zgłoszona bezpośrednio przez mieszkańców w trakcie spotkań konsultacyjnych i bezpośrednio do biura MLGR. Analiza została rozbudowana o elementy podkreślane przez mieszkańców (po przeanalizowaniu wszystkich uwag przez zespół roboczy).

V Cele i wskaźniki

W procesie określania celów LSR, grupa prezentowała projekty celów i przedsięwzięć w ramach strategii, modyfikowane następnie w toku konsultacji społecznych i w związku z publikowanymi wytycznymi, dotyczącymi opracowania LSR.

Ostatecznie zdecydowano, że strategia będzie obejmowała trzy cele ogólne, 7 celów szczegółowych i 9 przedsięwzięć, finansowanych ze środków Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie
1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2022r.	1.1. Podnoszenie wartości produktów rybactwa oraz dywersyfikacja dochodów lub zatrudnienia na obszarze LSR do 2022 roku	1.1.1 Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku
		1.1.2 Wspieranie przedsiębiorczości lub innowacji młodych ludzi w łańcuchu dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku
		1.1.3 Różnicowanie działalności lub dywersyfikacja zatrudnienia osób mających pracę związaną z sektorem rybactwa w drodze tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku
		1.1.4 Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru rybackiego na obszarze LSR do 2022 roku
2. Poprawa atrakcyjności obszaru LSR do 2022 r.	2.1. Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LSR do 2022 roku	2.1.1. Tworzenie, rozwój, wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, przeznaczonych na użytek publiczny historycznie lub terytorialnie związanych z działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku
	2.2 Propagowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku	2.2.1 Promowanie, zachowanie lub upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku
	2.3 Ochrona zasobów przyrodniczych obszaru LSR do 2022 r.	2.3.1 Wspieranie atutów środowiska wodnego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury poprzez działania na rzecz przeciwdziałania kłusownictwu
3. Wsparcie aktywności mieszkańców obszaru LSR do 2022 r.	3.1. Powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa obszaru LSR do 2022 r.	3.1.1 Pomoc na realizację operacji polegającej na powierzeniu społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa i działalnością morską obejmuje wspieranie dialogu społecznego i udziału lokalnych społeczności w badaniu i zarządzaniu zasobami rybołówstwa na obszarze LSR do 2022 roku
	3.2. Wsparcie aktywności społeczności rybackiej do 2022 r.	3.2.1 Funkcjonowanie RLGD do 2022 r.

Cele i zakresy pomocy są zgodne z celami Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze oraz instrumentu RLKS.

Przyjęte przez MLGR cele i przedsięwzięcia odpowiadają diagnozie i analizie SWOT oraz kluczowym obszarom interwencji i kluczowym grupom docelowym, wskazanym w diagnozie. Poniżej szczegółowo opisano związek celów z diagnozą i analizą SWOT (patrz także: matryca logiczna):

Zapis, wniosek z diagnozy	Zapis analizy SWOT	Cel szczegółowy	Cel ogólny
<ul style="list-style-type: none"> - niskie zarobki mieszkańców, - wskaźniki przedsiębiorczości, - zła kondycja finansowa podmiotów z sektora rybackiego, - wysokie bezrobocie, - opinie mieszkańców: konieczność tworzenia miejsc pracy i poprawy zarobków, - duży potencjał turystyczny obszaru. 	<p>Silne strony: wysoki stopień przedsiębiorczości, duży potencjał do rozwoju usług turystycznych i uzdrowiskowych.</p> <p>Słabe strony: niski i malejący aktywności zawodowej, wysokie bezrobocie, niewystarczająco rozwinięty rynek pracy, nierównomierne rozłożenie infrastruktury i oferty z zakresu usług turystycznych, niewystarczająco wykorzystany potencjał zasobów wodnych pod kątem turystyki wodnej,</p>	1.1. Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw na obszarze LSR do 2022 roku	1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2022r.
		1.2 Dywersyfikacja dochodów lub zatrudnienia na obszarze LSR do	

	<p>niedostosowanie oferty edukacyjnej do realnych potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p>Szanse: wzrost zainteresowania Polaków turystyką krajową na obszarach wiejskich oraz produktami regionalnymi, wzrost zainteresowania aktywnymi formami wypoczynku i zdrowego, ekologicznego trybu życia, rozwój turystyczny gmin poza pasem nadmorskim oraz rozwój turystyki wiejskiej, rozwój turystyki wodnej, w tym na rzekach i jeziorach.</p>	2022 roku	
<p>- opinie mieszkańców: braki i zły stan infrastruktury,</p> <p>- duży potencjał turystyczny obszaru.</p>	<p>Słabe strony: ograniczona oferta spędzania czasu wolnego na obszarze, w szczególności dla osób starszych, braki w infrastrukturze kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej, zły stan oraz braki w ogólnodostępnej infrastrukturze użytkowej (w szczególności drogowej i towarzyszącej), brak wystarczającej infrastruktury umożliwiającej wykorzystanie dostępnych zasobów.</p>	2.1. Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LSR do 2022 roku	2. Poprawa atrakcyjności obszaru LSR do 2022 r
<p>- tradycje rybackie obszaru,</p> <p>- liczna społeczność rybacka,</p> <p>- duży potencjał turystyczny obszaru.</p>	<p>Silne strony: bogate zasoby wodne obszaru, duży potencjał do rozwoju usług turystycznych i uzdrowiskowych.</p> <p>Słabe strony: niewystarczająca liczba rozpoznawalnych produktów lokalnych pochodzących z terenów obszaru LGD.</p>	2.2 Propagowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku	
<p>- liczne obszary chronione,</p> <p>- duży potencjał turystyczny obszaru.</p>	<p>Silne strony: bogate zasoby wodne obszaru, duży potencjał do rozwoju usług turystycznych i uzdrowiskowych.</p> <p>Słabe strony: niewystarczająco wykorzystany potencjał zasobów wodnych pod kątem turystyki wodnej.</p> <p>Szanse: rozwój turystyki wodnej, w tym na rzekach i jeziorach.</p> <p>Zagrożenia: degradacja środowiska naturalnego i zmiany klimatyczne.</p>	2.3 Ochrona zasobów przyrodniczych obszaru LSR do 2022 r.	
<p>- aktywność społeczna mieszkańców,</p> <p>- opinie mieszkańców: konieczność zwiększenia liczby inicjatyw w zakresie aktywizacji społecznej,</p>	<p>Słabe strony: brak lokalnych animatorów czasu wolnego w świetlicach, bibliotekach, na obiektach sportowych i rekreacyjnych, brak poczucia więzi z „małą ojczyzną”, w szczególności wśród młodzieży i osób migrujących na obszar LGD z Koszalina, mała aktywność społeczności lokalnej, w tym niewystarczająca liczba lokalnych liderów.</p> <p>Szanse: zwiększenie potencjału administracyjnego i finansowego lokalnych organizacji pozarządowych.</p>	<p>3.1. Powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa obszaru LSR do 2022 r.</p> <p>3.2. Wsparcie aktywności społeczności rybackiej do 2022 r.</p>	

W związku z brakiem obowiązujących przepisów wykonawczych nie ma możliwości doprecyzowania w LSR zakresu poszczególnych przedsięwzięć (katalog beneficjentów, kosztów kwalifikowalnych, wysokość

i intensywność pomocy zostaną określone w przepisach rozporządzenia). Wszystkie przedsięwzięcia będą realizowane trybem konkursowym (z wyjątkiem kosztów Funkcjonowania RLGD). W przypadku projektów własnych MLGR przewiduje wyższy udział środków własnych niż wymagany.

W LSR zaplanowano realizację 3 wskaźników oddziaływania (przypisanych do celów ogólnych), 11 wskaźników rezultatu (przypisanych do odpowiednich celów szczegółowych) i 18 wskaźników produktu (przypisanych do poszczególnych przedsięwzięć). W LSR umieszczono wszystkie obowiązkowe wskaźniki wynikające z przepisów programowych. Przyjęte wskaźniki są przejrzyste i mierzalne (wskazano wartość bazową, wartość docelową, terminy ich osiągnięcia oraz opisano źródła danych). Wszystkie wskaźniki są adekwatne do odpowiednich celów i przedsięwzięć, są bezpośrednio związane z zakresem udzielanego wsparcia i pozwalają na mierzenie efektów poszczególnych operacji. Szczegółowy sposób i częstotliwość dokonywania pomiarów zostały określone w zasadach monitorowania i ewaluacji.

Przyjęte wskaźniki produktu mierzą bezpośrednie efekty zrealizowanych operacji, a wskaźniki rezultatu – zmiany wywołane przez operacje wśród grup docelowych. Wartość wyjściowa tych wskaźników wynosi zero, ponieważ nie realizowano do tej pory żadnych operacji w ramach środków LSR na lata 2014-2020. Przyjęte wskaźniki oddziaływania zostały oparte o dane pochodzące ze źródeł statystyki publicznej (Bank Danych Lokalnych GUS). Wartość wyjściowa tych wskaźników została określona na podstawie danych BDL GUS, według stanu na 31.12.2013 r.

Poniżej opisano stosowane w LSR wskaźniki, uzasadniając ich adekwatność do poszczególnych celów i przedsięwzięć wraz ze szczegółowym opisem wyliczenia wartości poszczególnych wskaźników (z wyłączeniem wskaźników obowiązkowych).

Ze względu na brak szczegółowych przepisów, określających formy i zasady pomocy, większość przyjętych wskaźników produktu odnosi się do planowanej liczby wspartych operacji w poszczególnych zakresach tematycznych. Wyjątkiem są przedsięwzięcia 2.1.1 i 3.2.1, w ramach których monitorowane będą namacalne efekty operacji.

Podobnie, większość wskaźników rezultatu określa planowaną liczbę odbiorców poszczególnych operacji (liczonych na podstawie informacji przedstawionych od beneficjentów/MLGR np. list obecności, sprawozdań, ilości egzemplarzy materiałów/publikacji itp.). Wyjątek stanowią wskaźniki rezultatu przypisane do celów szczegółowych 1.1, 2.1, 2.3 i 3.2. W przypadku celu 1.1 miernikiem rezultatu będzie liczba stworzonych i utrzymanych miejsc pracy oraz liczba utworzonych działalności gospodarczych (wskaźniki obowiązkowe). W celu szczegółowym 2.1 monitorowana będzie liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Ze względu na ogólnodostępny charakter obiektów (wymóg Programu) jako osoby korzystające uwzględniani są wszyscy mieszkańcy miejscowości, w których zlokalizowane zostały stworzone, rozwinięte lub wyposażone obiekty. Dla uproszczenia obliczeń i zapewnienia dostępności danych przyjęto, że liczba mieszkańców będzie liczona według stanu na 31.12.2013 r. (dane BDL GUS, zmienna: ludność: faktyczne miejsce zamieszkania, ogółem wg stanu na 31.12.2013 r.). W celu 2.3 wskaźnik rezultatu został określony jako liczba zbiorników i/lub cieków wodnych objętych operacjami w zakresie przeciwdziałania kłusownictwa (obliczenia na podstawie danych przedstawionych przez beneficjentów, dotyczących zakresu terytorialnego operacji). W zakresie celu szczegółowego 3.2 monitorowaniu podlegać też będzie liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) w biurze MLGR w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne.

W celu ogólnym 1 wskaźnik oddziaływania został określony jako liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności i jest adekwatny do planowanego zakresu wsparcia. Zwiększenie ilości funkcjonujących firm jest jedną z podstawowych przesłanek rozwoju przedsiębiorczości. W celu ogólnym 2 za wskaźnik oddziaływania, mierzący stopień osiągnięcia celu ogólnego, przyjęto zmniejszenie salda migracji na 1000 mieszkańców. W wyniku przeprowadzonych operacji powinna bowiem wzrosnąć atrakcyjność i konkurencyjność regionu, a w związku z tym zmniejszeniu powinna ulec liczba osób opuszczających teren LSR w wyniku migracji. W celu ogólnym 3 wskaźnikiem oddziaływania będzie zaś wzrost liczby organizacji pozarządowych na 10 tysięcy mieszkańców (dane BDL GUS), gdyż podejmowane w ramach celu 3 inicjatywy służą budowaniu kapitału społecznego i wzrostowi aktywności, co powinno się przełożyć na zwiększenie liczby NGO działających na terenie MLGR.

1.0		CEL OGÓLNY 1		Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2022r					
1.1		CEL SZCZEGÓŁOWY 1.1		Podnoszenie wartości produktów rybactwa oraz dywersyfikacja dochodów lub zatrudnienia na obszarze LSR do 2022 roku					
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	stan początkowy 2013 rok	plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru			
W1.0		Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	sztuka	114	116	Bank Danych Lokalnych GUS, zmienna: podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki: podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności. Dane z poszczególnych gmin członkowskich są sumowane, a następnie wyciągana jest średnia arytmetyczna. Dane prezentowane są w zaokrągleniu do pełnych sztuk.			
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	stan początkowy 2014 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru			
w1.1		Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne	sztuka	0	23	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR.			
		Liczba utrzymanych miejsc pracy (ogółem) w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne	sztuka	0	10	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR.			
		Liczba utworzonych działalności gospodarczych	sztuka	0	2	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR.			
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
						początkowa 2014 rok	końcowa 2023 rok		
1.1.1		Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku	Przedsiębiorcy, społeczność rybacka	konkurs	Liczba operacji w zakresie podnoszenia wartości produktów rybactwa	sztuka	0	3	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
1.1.2		Wsparcie przedsiębiorczości lub innowacji młodych ludzi w łańcuchu dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i	Przedsiębiorcy, społeczność rybacka, osoby młode	konkurs	Liczba operacji w zakresie łańcucha dostaw, realizowanych przez osoby młode	sztuka	0	3	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR

	akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku							
1.1.3	Różnicowanie działalności lub dywersyfikacja zatrudnienia osób mających pracę związaną z sektorem rybactwa w drodze tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku	Przedsiębiorcy, społeczność rybacka	konkurs	Liczba operacji w zakresie tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką	sztuka	0	11	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
1.1.4	Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru rybackiego na obszarze LSR do 2022 roku	Przedsiębiorcy, społeczność rybacka	konkurs	Liczba operacji w zakresie działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru	sztuka	0	16	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
SUMA								

2.0		CEL OGÓLNY 2	Poprawa atrakcyjności obszaru LSR do 2022 r.						
2.1	CEL SZCZEGÓŁOWY 2.1	2.1. Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LSR do 2022 roku							
2.2	CEL SZCZEGÓŁOWY 2.2	2.2 Propagowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku							
2.3	CEL SZCZEGÓŁOWY 2.3	2.3 Ochrona zasobów przyrodniczych obszaru LSR do 2022 r.							
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	stan początkowy 2013 rok	plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru			
W2.0	Saldo migracji na 1000 osób (ogółem)		sztuka	- 0,6	-0,2	Bank Danych Lokalnych GUS, zmienna: ludność: saldo migracji na 1000 osób (ogółem). Dane z poszczególnych gmin członkowskich są sumowane, a następnie wyciągana jest średnia arytmetyczna. Dane prezentowane są w zaokrągleniu do jednego miejsca po przecinku.			
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	stan początkowy 2013 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru			
W2.1	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej		osoba	0	20.000	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR (w zakresie lokalizacji obiektów) oraz dane BDL GUS (zmienna: ludność: faktyczne miejsce zamieszkania, ogółem wg stanu na 31.12.2013 r.). Ze względu na ogólnodostępny charakter obiektów (wymóg Programu) jako osoby korzystające uwzględniani są wszyscy mieszkańcy miejscowości, w których zlokalizowane zostały stworzone, rozwinięte lub wyposażone obiekty. Dla uproszczenia obliczeń i zapewnienia dostępności danych przyjęto, że liczba mieszkańców będzie liczona według stanu na 31.12.2013 r. W przypadku kilku inwestycji w tej samej miejscowości, jej mieszkańcy są wliczani do wskaźnika rezultatu tylko raz.			
W2.2	Liczba odbiorców operacji w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego		osoba	0	4.000	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR			
W2.3	Liczba zbiorników i/lub cieków wodnych objętych operacjami w zakresie przeciwdziałania kłusownictwa		sztuka	0	3	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR			
		Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu			Źródło danych/sposób pomiaru	
					nazwa	Jednostka miary	wartość		
				początkowa 2014 rok			końcowa 2023 rok		
2.1.1	Tworzenie, rozwój, wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, przeznaczonej na użytek publiczny historycznie lub terytorialnie		mieszkańcy obszaru, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe	konkurs	Liczba stworzonych, rozwiniętych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	sztuka	0	15	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR

	związanych z działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku							
2.2.1	Promowanie, zachowanie lub upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku	mieszkańcy obszaru, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, turyści	konkurs, projekty współpracy	Liczba operacji w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego	sztuka	0	6	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	0	1	Dane własne MLGR.
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	sztuka	0	1	Dane własne MLGR.
2.3.1	Wspieranie atutów środowiska wodnego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury poprzez działania na rzecz przeciwdziałania kłusownictwu	mieszkańcy obszaru, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne	konkurs	Liczba operacji w zakresie przeciwdziałania kłusownictwu	sztuka	0	1	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
SUMA								

3.0	CEL OGÓLNY 3	Wsparcie aktywności mieszkańców obszaru LSR do 2022 r						
3.1	CEL SZCZEGÓŁOWY 3.1	Powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa obszaru LSR do 2022 r.						
3.2	CEL SZCZEGÓŁOWY 3.2	Wsparcie aktywności społeczności rybackiej do 2022 r.						
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	stan początkowy 2013 rok	plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W3.0	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców		sztuka	29	30	Bank Danych Lokalnych GUS, zmienna: podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki, fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców. Dane z poszczególnych gmin członkowskich są sumowane, a następnie wyciągana jest średnia arytmetyczna. Dane prezentowane są w zaokrągleniu do pełnych sztuk.		
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	stan początkowy 2013 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W3.1	Liczba odbiorców operacji z zakresu powierzenia społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym		osoba	0	200	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR, dane własne MLGR.		
W3.2	Liczba uczestników szkoleń, spotkań, wydarzeń edukacyjnych, aktywizacyjnych i integracyjnych		osoba	0	3.000	Dane własne MLGR.		
	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) w biurze MLGR w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne		sztuka	0	3	Dane własne MLGR.		
	Liczba odbiorców wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych		osoba	0	2.000	Dane własne MLGR.		
	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność MLGR i obszar LSR		osoba	0	30.000	Dane własne MLGR.		
		Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu			Źródło danych/sposób pomiaru
					nazwa	Jednostka miary	wartość	
								początkowa 2014 rok
3.1.1	Pomoc na realizację operacji polegającej na powierzeniu społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym	mieszkańcy obszaru, społeczność rybacka	konkurs, projekt współpracy	Liczba operacji z zakresu powierzenia społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym	osoba	0	2	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR

	i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa i działalnością morską obejmuje wspieranie dialogu społecznego i udziału lokalnych społeczności w badaniu i zarządzaniu zasobami rybołówstwa na obszarze LSR do 2022 roku			Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	0	1	Dane własne MLGR.
3.2.1	Funkcjonowanie RLGD do 2022 r.	MLGR, mieszkańcy obszaru, organizacje pozarządowe i lokalni liderzy, grupy defaworyzowane	koszty bieżące, aktywizacja	Liczba przeprowadzonych szkoleń, spotkań, wydarzeń edukacyjnych, aktywizacyjnych i integracyjnych	sztuka	0	52	Dane własne MLGR.
				Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	osoby/ podmioty	0	120	Dane własne MLGR.
				Liczba wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych	sztuka	0	4	Dane własne MLGR.
				Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność MLGR i obszar LSR	sztuka	0	20	Dane własne MLGR.
				Liczba stron internetowych MLGR	sztuka	0	1	Dane własne MLGR.
				Liczba opracowanych LSR	sztuka	0	1	Dane własne MLGR.
				Liczba projektów polegających na udzieleniu wsparcia przygotowawczego	sztuka	0	0	Dane własne MLGR.
SUMA								

Zidentyfikowane problemy/ wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
<p>- wysokie bezrobocie,</p> <p>- niskie wskaźniki przedsiębiorczości (liczba firm i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców),</p> <p>- skomplikowane przepisy i wysokie koszty zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej,</p> <p>- niewykorzystany w pełni potencjał turystyczny obszaru.</p>	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2022r	1.1 Podnoszenie wartości produktów rybactwa oraz dywersyfikacja dochodów lub zatrudnienia na obszarze LSR do 2022 roku	Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba operacji w zakresie podnoszenia wartości produktów rybactwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne Liczba utrzymanych miejsc pracy (ogółem) w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne Liczba utworzonych działalności gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	<p>Zła kondycja finansowa potencjalnych wnioskodawców, która może ograniczyć im możliwości w sięganiu po środki LSR.</p> <p>Skomplikowane i długotrwałe procedury przyznania pomocy mogą zniechęcić część wnioskodawców.</p> <p>Dostępność środków dla przedsiębiorców z innych źródeł (możliwa „konkurencja” pomiędzy poszczególnymi programami wsparcia).</p>
			Wspieranie przedsiębiorczości lub innowacji młodych ludzi w łańcuchu dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba operacji w zakresie łańcucha dostaw, realizowanych przez osoby młode			
			Różnicowanie działalności lub dywersyfikacja zatrudnienia osób mających pracę związaną z sektorem rybactwa w drodze tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba operacji w zakresie tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką			
			Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru rybackiego na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba operacji w zakresie działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru			
<p>- duży potencjał turystyczny obszaru, ale nie w pełni wykorzystany,</p> <p>- tradycje rybackie,</p> <p>- nierównomiernie rozłożony ruch turystyczny,</p> <p>- niewystarczająco rozwinięty sektor usług turystycznych i okółoturystycznych (w szczególności</p>	Poprawa atrakcyjności obszaru LSR do 2022 r.	2.1. Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LSR do 2022 roku	Tworzenie, rozwój, wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, przeznaczonej na użytek publiczny historycznie lub terytorialnie związanych z działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba stworzonych, rozwiniętych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Saldo migracji na 1000 osób (ogółem)	<p>Nadmierny poziom zadłużenia podmiotów publicznych oraz długotrwałe procedury przyznania pomocy i przetargowe.</p> <p>Możliwe problemy związane z poszukiwaniem partnerów do</p>
			Promowanie, zachowanie lub upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku	<p>Liczba operacji w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego</p> <p>Liczba zrealizowanych projektów współpracy</p>			

poza pasem nadmorskim)		kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku		Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej			projektu współpracy, trudności z realizacją operacji w obiektach zabytkowych.	
- bogate zasoby wodne obszaru, - niewystarczający stopień ochrony przed kłusownikami		2.3 Ochrona zasobów przyrodniczych obszaru LSR do 2022 r.	Wspieranie atutów środowiska wodnego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury poprzez działania na rzecz przeciwdziałania kłusownictwu	Liczba operacji w zakresie przeciwdziałania kłusownictwu	Liczba zbiorników i/lub cieków wodnych objętych operacjami w zakresie przeciwdziałania kłusownictwa		Nieliczne podmioty prowadzące walkę z kłusownictwem na obszarze, ograniczenia w realizacji operacji na obszarach prawnie chronionych.	
- konieczność dalszego integrowania i wspierania lokalnej społeczności rybackiej, - konieczność zapewnienia kompleksowego wsparcia beneficjentów przez MLGR, - duże zainteresowanie dotychczasowymi działaniami informacyjno-promocyjnymi realizowanymi przez MLGR.	Wsparcie aktywności mieszkańców obszaru LSR do 2022 r	3.1 Powierzenie społeczności rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa obszaru LSR do 2022 r.	Pomoc na realizację operacji polegającej na powierzeniu społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa i działalnością morską obejmuje wspieranie dialogu społecznego i udziału lokalnych społeczności w badaniu i zarządzaniu zasobami rybołówstwa na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba operacji z zakresu powierzenia społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym	Liczba odbiorców operacji z zakresu powierzenia społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców	Możliwe problemy w znalezieniu partnerów do projektu współpracy oraz ewentualne trudności na etapie jego realizacji.	
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy				
		3.2 Wsparcie aktywności społeczności rybackiej do 2022 r.	Funkcjonowanie RLGD do 2022 r.	Liczba przeprowadzonych szkoleń, spotkań, wydarzeń edukacyjnych, aktywizacyjnych i integracyjnych	Liczba uczestników szkoleń, spotkań, wydarzeń edukacyjnych, aktywizacyjnych i integracyjnych	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) w biurze MLGR w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne	Liczba odbiorców wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych, na których promowano
				Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa				
				Liczba wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych				
Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność MLGR i obszar LSR	Liczba odbiorców wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych, na których promowano						
Liczba stron								

				internetowych MLGR	działalność MLGR i obszar LSR		
				Liczba opracowanych LSR			
				Liczba projektów polegających na udzieleniu wsparcia przygotowawczego			

Uwagi zgromadzone w procesie konsultacji społecznych: cele i wskaźniki były przedmiotem szczególnie ożywionej dyskusji wśród lokalnej społeczności w trakcie prac nad LSR. Rolą zespołu roboczego było pogodzenie interesów różnych grup: rybaków, przedsiębiorców, gmin, organizacji pozarządowych. W wyniku zastosowania partycypacyjnych metod z przedsięwzięć usunięto wsparcie dla renaturyzacji zbiorników wodnych, ponieważ stwierdzono, że nie ma chętnych do realizacji tego typu działań, a potrzeby w zakresie wsparcia przedsiębiorczości oraz infrastruktury są pilniejsze. W trakcie jednego z warsztatów wypracowano też szczegółowe sposoby ustalania wartości wskaźników oraz monitorowania tempa ich realizacji.

VI Sposób oceny i wyboru operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

RLGD występuje o uzgodnienie terminu naboru wniosków o udzielenie wsparcia, na operacje realizowane przez podmioty inne niż RLGD nie później niż 30 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia biegu terminu składania tych wniosków.

RLGD zamieszcza ogłoszenie o naborze wniosków na swojej stronie internetowej, nie wcześniej niż 30 dni i nie później niż 14 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia biegu terminu składania tych wniosków.

Wniosek o udzielenie wsparcia, na operację realizowaną przez podmiot inny niż RLGD składa się do RLGD.

W terminie 45 dni od dnia następującego po ostatnim dniu terminu składania wniosków o udzielenie wsparcia, na operacje realizowane przez podmioty inne niż RLGD, RLGD dokonuje oceny zgodności operacji z LSR, wybiera operacje oraz ustala kwotę wsparcia.

Przez operację zgodną z LSR rozumie się operację, która:

- 1) zakłada realizację celów głównych i szczegółowych LSR, przez osiągnięcie zaplanowanych w LSR wskaźników;
- 2) jest zgodna z programem, w ramach którego jest planowana realizacja tej operacji.

Rada dokonuje wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż RLGD:

- 1) spośród operacji, które:
  - a) są zgodne z LSR,
  - b) zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków,
  - c) są zgodne z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków
- 2) na podstawie kryteriów wyboru określonych w LSR.

W terminie 7 dni od dnia zakończenia wyboru operacji, RLGD:

- 1) przekazuje podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie, pisemną informację o wyniku oceny zgodności jego operacji z LSR lub wyniku wyboru, w tym oceny w zakresie spełniania przez jego operację kryteriów wyboru wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych przez operację, a w przypadku pozytywnego wyniku wyboru – zawierającą dodatkowo wskazanie, czy w dniu przekazania wniosków o udzielenie wsparcia do zarządu województwa operacja mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze tych wniosków;
- 2) zamieszcza na swojej stronie internetowej listę operacji zgodnych z LSR oraz listę operacji wybranych, ze wskazaniem, które z operacji mieszczą się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków.

Jeżeli operacja:

- 1) uzyskała negatywną ocenę zgodności z LSR albo
- 2) nie uzyskała minimalnej liczby punktów albo

3) w dniu przekazania przez RLGD wniosków o udzielenie wsparcia do zarządu województwa nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze tych wniosków
– informacja zawiera pouczenie o możliwości wniesienia protestu.

Od:

- 1) negatywnej oceny zgodności operacji z LSR albo
  - 2) niezyskania przez operację minimalnej liczby punktów albo
  - 3) wyniku wyboru, który powoduje, że operacja nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków
- przysługuje podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie prawo wniesienia protestu.

Protest wnosi się w terminie 7 dni od dnia doręczenia informacji, o wynikach wyboru. Protest jest wnoszony za pośrednictwem RLGD i rozpatrywany przez zarząd województwa. O wniesionym proteście RLGD informuje niezwłocznie zarząd województwa.

W terminie 7 dni od dnia dokonania wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż RLGD, RLGD przekazuje zarządowi województwa wnioski o udzielenie wsparcia, dotyczące wybranych operacji wraz z dokumentami potwierdzającymi dokonanie wyboru operacji.

RLGD stosować też będzie przepisy innych aktów wykonawczych i wytycznych Instytucji Zarządzającej, w odniesieniu do procedur wyboru, od momentu ich publikacji/wejścia w życie.

Kryteria wyboru operacji zostały wypracowane w konsultacjach społecznych i mają za zadanie umożliwić wybór operacji, które najpełniej realizują cele LSR. Wśród stosowanych kryteriów znalazły się:

1. preferencja dla osób zamieszkujących lub prowadzących działalność gospodarczą na obszarze od co najmniej roku – takie rozwiązanie wynika z przeprowadzonej diagnozy i rozmów z przedsiębiorcami: osoby, które od dłuższego czasu są związane z obszarem lepiej znają możliwości i granice lokalnego rynku produktów i usług, a przez to ich operacje powinny lepiej odpowiadać lokalnemu zapotrzebowaniu;
2. preferencja dla osób/podmiotów rozliczających podatek dochodowy na obszarze LSR – w diagnozie podkreślano problemy finansowe poszczególnych JST, kryterium ma przyczynić się do zwiększenia dochodów gmin z tytułu PIT/CIT beneficjentów, o wprowadzenie takiego kryterium wnioskowali przedstawiciele gmin;
2. preferencja dla członków MLGR i osób uczestniczących w procesie tworzenia LSR na lata 2014-2020 – na wniosek dotychczasowych członków MLGR wprowadzono kryterium premiujące członkostwo w MLGR lub udział w procesie konsultacji społecznych LSR, jest to sposób na docenienie osób/podmiotów prawdziwie angażujących się w działalność stowarzyszenia i osiągnięcie jego celów;
3. preferencja dla wnioskodawców, którzy w ramach wniosku przewidują wyższy wkład własny niż wymagany lub niewielką kwotę pomocy – kryterium ma na celu poprawę efektywności LSR poprzez zwiększenie zaangażowania środków własnych wnioskodawców i zmniejszenie wartości wnioskowanego dofinansowania z LSR, dzięki temu możliwe będzie sfinansowanie większej liczby projektów;
4. preferencje dla projektów pozytywnie wpływających na środowisko naturalne i przeciwdziałanie zmianom klimatu – znaczna część obszaru jest objęta różnymi formami ochrony przyrody, stąd konieczność wzbudzania w wnioskodawcach proekologicznych postaw;
5. preferencje dla projektów tworzących nowe, całoroczne miejsca pracy – dodatkowe punkty otrzymają wnioskodawcy, którzy odpowiadają na dwie główne bolączki lokalnego rynku pracy: niewystarczającą liczbę miejsc pracy oraz sezonowość zatrudnienia, dodatkowe punkty uzyskają wnioskodawcy, którzy zaplanują stworzenie większej liczby miejsc pracy niż wymagana, kryterium wpływa na osiągnięte wartości wskaźników;
6. preferencje dla sektora rybackiego – jest to szczególnie ważna dla LSR grupa stąd dodatkowe punkty;
7. preferencje dla innowacji – rozumianych jako nowy produkt/usługa, niedostępna wcześniej na terenie gminy lub MLGR;
8. preferencje dla działalności związanej z turystyką, infrastruktury turystycznej i turystyki wodnej – jest to kluczowy zasób i potencjał obszaru, stąd koncentracja na tym temacie;
9. preferencje dla projektów wykorzystujących lokalne zasoby, tradycje, w szczególności rybackie – kryterium odpowiada na zdiagnozowane problemy i pozwala lepiej zintegrować lokalne zasoby;

10. punkty za złożenie jednego wniosku w naborze – ma to przeciwdziałać sztucznemu dzieleniu operacji i poprawić jakość składanych wniosków (powinny być lepiej dopracowane przez wnioskodawców);
11. preferencje dla projektów, w ramach których prowadzono konsultacje społeczne – kryterium promuje oddolne podejście także przy przygotowaniu poszczególnych wniosków o dofinansowanie;
12. dostosowanie operacji do potrzeb grup defaworyzowanych – kryterium pozwala na możliwie szerokie wsparcie grup wskazanych jako defaworyzowane.

Intensywność pomocy w ramach LSR będzie zgodna z przepisami rozporządzenia wykonawczego.

Premiowane będą projekty w których wkład własny będą wnioskodawcy będzie przekraczał intensywność pomocy okresalona w programie operacyjnym. W celu osiągnięcia jak najwyższego poziomu zaangażowania środków innych niż wynikających z przepisów w przypadku projektów własnych RLGD zakłada także wyższy udział środków własnych niż wymagany.

Uwagi zgłoszone w procesie konsultacji społecznych: zasady i kryteria wyboru operacji zostały określone w oddolnym procesie. Na podstawie zgłoszonych uwag i propozycji dodano kryteria premiuje turystykę, grupy defaworyzowane i sektor rybacki oraz wielokrotnie zmieniano wagi poszczególnych kryteriów. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu mieszkańców udało się wypracować kompromis w tym zakresie.

VII Plan działania

Określone w rozdziale V cele i wskaźniki osiągnięte będą przez MLGR od momentu zawarcia umowy ramowej do czasu zakończenia wdrażania LSR (2022 r.). MLGR planuje, że większość wskaźników zostanie osiągnięta po 2018 r. (ze względu na opóźnienia w opracowaniu niezbędnych przepisów, uruchamianiu środków LSR, konieczność dokonania wyboru MLGR oraz długi czas niezbędny na rozliczenie projektu i otrzymanie ostatecznej refundacji). Wskazują na to przeprowadzone badania ewaluacyjne w okresie programowania 2007-2013. Ponieważ wskaźnik zostaje osiągnięty dopiero po wypłaceniu ostatecznej refundacji MLGR zaplanowała możliwie szybkie ogłoszenie naborów, a czas realizacji poszczególnych operacji (od momentu złożenia wniosku w MLGR do momentu wypłacenia środków) oszacowała na 12 do 36 miesięcy (w zależności od zakresu wsparcia). Założenia te są racjonalne w kontekście doświadczeń we wdrażaniu LSROR na lata 2007-2013.

Harmonogram osiągania wskaźników został sporządzony w sposób umożliwiający wywiązanie się MLGR z obowiązków wynikających z paragrafu 8 projektu umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR.

Uwagi zgłoszone w procesie konsultacji społecznych: w wyniku uwag członka Zarządu i Komisji Rewizyjnej wprowadzono korekty w pierwotnym Planie działania ze względu na obawy o dalsze opóźnienia w uruchamianiu środków LSR, a tym samym zmianę terminu osiągania poszczególnych wskaźników. Mieszkańcy podkreślali w konsultacjach konieczność jak najszybszego ogłoszenia naborów wniosków.

VIII Budżet LSR

LSR na lata 2014-2020 jest strategią jednofundusową, branżową, finansowaną w całości ze środków Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze na lata 2014-2020.

Poniżej przedstawiono tabelaryczny opis powiązania budżetu LSR z poszczególnymi celami.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Alokacja w zł
Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2022r.	1.1. Podnoszenie wartości produktów rybactwa oraz dywersyfikacja dochodów lub zatrudnienia na obszarze LSR do 2022 roku	1.1.1 Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku	700 000
		1.1.2 Wspieranie przedsiębiorczości lub innowacji młodych ludzi w łańcuchu dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku	500 000
		1.2.1 Różnicowanie działalności lub dywersyfikacja zatrudnienia osób mających pracę związaną z sektorem rybactwa w drodze tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku	2 600 000
		1.2.2 Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru rybackiego na obszarze LSR do 2022 roku	4 000 000
Poprawa atrakcyjności obszaru LSR do 2022 r.	2.1. Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LSR do 2022 roku	2.1.1. Tworzenie, rozwój, wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, przeznaczonej na użytek publiczny historycznie lub terytorialnie związanych z działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku	3 020 000
	2.2 Propagowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku	2.2.1 Promowanie, zachowanie lub upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku	1 360 000 (600 000 PW)
	2.3 Ochrona zasobów przyrodniczych obszaru LSR do 2022 r.	2.3.1 Wspieranie atutów środowiska wodnego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury poprzez działania na rzecz przeciwdziałania kłusownictwu	120 000
Wsparcie aktywności mieszkańców obszaru LSR do 2022 r.	3.2. Powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa obszaru LSR do 2022 r.	3.2.1 Pomoc na realizację operacji polegającej na powierzeniu społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa i działalnością morską obejmuje wspieranie dialogu społecznego i udziału lokalnych społeczności w badaniu i zarządzaniu zasobami rybołówstwa na obszarze LSR do 2022 roku	300 000 (150 000 PW)
	3.3. Wsparcie aktywności społeczności rybackiej do 2022 r.	3.3.1 Funkcjonowanie RLGD do 2022 r.	1 400 000

Zgodnie z wymogami Programu ponad 50% budżetu przeznaczono na operacje przyczyniające się do tworzenia lub utrzymania miejsc pracy.

Ze względu na ograniczony budżet LSR i dążenie do wsparcia jak największej liczby operacji wnioskodawcy, którzy zadeklarują wyższy udział wkładu własnego, niż minimalny określony w przepisach programowych, uzyskują dodatkowe punkty na etapie oceny. Ponadto w ramach projektów własnych MLGR planuje większy udział własny, niż wynikający z przepisów.

Uwagi zgłoszone w procesie konsultacji społecznych: zgodnie ze zgłoszonymi postulatami większość środków przeznaczono na wsparcie przedsiębiorczości i nowe miejsca pracy, w ramach budżetu znaczna część środków jest także dedykowana podmiotom z sektora rybackiego. Zapotrzebowanie finansowe na poszczególne rodzaje operacji zostało ustalone w oparciu o dane z fiszek projektowych przekazanych do biura MLGR.

IX Plan komunikacji

W celu prawidłowego wdrożenia LSR na lata 2014-2020 MLGR opracowała plan komunikacji ze społecznością lokalną (w tym przedstawicielami społeczności rybackiej). Cele planu komunikacji to:

1. Informowanie o prowadzonych naborach wniosków, zasadach przyznawania pomocy i zasadach oceny i wyboru operacji przez RLGD.
2. Informowanie o działaniach podejmowanych przez RLGD.
3. Informowanie o postępach we wdrażaniu LSR.
4. Informowanie o projektach zrealizowanych ze środków LSR i transfer dobrych praktyk.

Grupy docelowe planu komunikacji zostały określone jako: społeczność lokalna ; społeczność rybacka; grupa defaworyzowana - osoby młode; grupa defaworyzowana - osoby starsze; grupa defaworyzowana – kobiety; grupa defaworyzowana - osoby niepełnosprawne; przedstawiciele sektora publicznego, w tym JST; organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej; przedsiębiorcy; liderzy lokalni; członkowie MLGR.

MLGR planuje zestaw różnorodnych środków i narzędzi komunikacyjnych, dopasowanych do specyficznych potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup docelowych (w tym grup defaworyzowanych). Zaplanowane działania powinny pozwolić na osiągnięcie celów i wskaźników realizacji planu komunikacji, które zostały określone jako:

WSKAŹNIK 1: ilość osób będących odbiorcami działań komunikacyjnych docierających do nich w ramach planu komunikacji (zasięg materiałów drukowanych, zasięg informacji w prasie, liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjnych i szkoleniach) - badany po każdym działaniu zrealizowanym w ramach planu komunikacji i zbiorczo na koniec danego roku kalendarzowego (wskaźnik uznany jest za niezrealizowany

w momencie, gdy łączna ilość odbiorców komunikatów w danym roku kalendarzowym nie osiągnie 70% zakładanych w planie komunikacji wartości).

WSKAŹNIK 2: pomiar zainteresowania środkami dostępnymi w ramach realizacji LSR, mierzony jako łączna wartość składanych projektów w ramach każdego konkursu - badany po zamknięciu każdego konkursu

i zbiorczo na koniec danego roku kalendarzowego (wskaźnik uznany jest za niezrealizowany w momencie, gdy łączna kwota wnioskowanej pomocy wszystkich projektodawców w ramach jednego konkursu nie osiągnie 70% dostępnych środków wskazanych w ogłoszeniu o naborze).

WSKAŹNIK 3: realizacja postanowień umowy ramowej, paragraf 8 - weryfikacja nastąpi według danych na koniec roku 2018 i 2021 (wskaźnik uznany jest za niezrealizowany, jeśli MLGR nie osiągnie stopnia realizacji budżetu określonego w umowie ramowej).

Ponadto mierzalne rezultaty monitorowane będą przy użyciu wskaźników produktu i rezultatu określonych w rozdziale V dla przedsięwzięcia 3.1.2.

Szczegółowy opis planu komunikacji znajduje się w załączniku nr 5 do LSR.

Uwagi zgłoszone w procesie konsultacji społecznych: na wniosek osób młodych rozbudowano narzędzia komunikacji elektronicznej.

X Zintegrowanie

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy obszaru, wyznaczonych obszarów interwencji oraz głównych potrzeb lokalnej społeczności, wybrane zostały główne kierunki działania w formie celów ogólnych i szczegółowych. Cele LSR są wobec siebie komplementarne i obejmują główne sfery życia lokalnej społeczności: gospodarczą, w tym zawodową oraz społeczną, w tym przestrzeń publiczną i jakość życia na obszarze MLGR. W ramach celów szczegółowych wybrane zostały przedsięwzięcia, adresowane do możliwie szerokiej grupy mieszkańców obszaru, reprezentujących różne sektory (przedsiębiorców, osób planujących podjąć działalność gospodarczą, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i lokalnych liderów oraz społeczności rybackiej). Dzięki podejściu Leader cele te będą osiągnięte poprzez ścisłą współpracę z mieszkańcami obszaru MLGR. Równocześnie jednak dojdzie do współdziałania z podmiotami różnych sektorów oraz instytucjami publicznymi, realizującymi cele i założenia w ramach innych strategii i programów. Komplementarność LSR z innymi dokumentami strategicznymi w zakresie głównych kierunków interwencji pozwoli osiągnąć cenny efekt synergii i wzmocni trwałość osiągniętych rezultatów.

Każdy z celów wyznaczonych na poziomie lokalnym, realizowanych w podejściu Leader, będzie komplementarny z celami wyznaczanymi w wieloletnich strategiach gminnych, regionalnych i

ogólnopolskich, realizowanych w ramach różnych programów. Dla każdego z celów szczegółowych LSR stwierdzono zgodność i komplementarność z następującymi dokumentami strategicznymi:

1.1. Podnoszenie wartości produktów rybactwa oraz dywersyfikacja dochodów lub zatrudnienia na obszarze LSR do 2022 roku

- **Strategia Rozwoju Gminy Mielno** - Cel szczegółowy 2.2 Rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy.
- **Strategia Rozwoju Gminy Połczyn-Zdrój** - Cel strategiczny: Wykreowanie korzystnych warunków do inwestowania i rozwoju przedsiębiorczości w tym wypracowanie działań wspierających turystyczną atrakcyjność Gminy Połczyn-Zdrój.
- **Strategia Rozwoju Gminy Tychowo** - Cel 2. Aktywizacja funkcji gospodarczych.
- **Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego** - Cel Strategiczny 3 Poprawa konkurencyjności powiatu świdwińskiego wraz z kompleksowym wykorzystaniem potencjału środowiska.
- **Strategia rozwoju Nadmorskiego Obszaru Funkcjonalnego obejmującego Gminę Miasto Kołobrzeg, Gminę Kołobrzeg oraz Gminę Ustronie Morskie** - Cel V Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz rozwój przedsiębiorczości
- **Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego** - Cel Strategiczny 1. Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania, Cel Strategiczny 2. Wzmacnianie mechanizmów rynkowych i otoczenia gospodarczego.
- **Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.** - Cel II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej, Cel II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej.
- **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012–2020** - Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020** - Cel główny: Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski, Cel szczegółowy 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.
- **Polityka Morska Rzeczypospolitej Polskiej do roku 2020** - Cel 7.1 Racjonalna gospodarka żywymi zasobami wód i poprawa efektywności sektora rybackiego, Cel 7.2 Podniesienie konkurencyjności polskiego rybołówstwa morskiego, rybactwa śródlądowego i przetwórstwa ryb.

2.1. Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LSR do 2022 roku

- **Strategia Rozwoju Gminy Mielno** - Cel szczegółowy 1.3. Estetyzacja i rozwój miejscowości z wykorzystaniem zasobów i potencjałów, Cel szczegółowy 2.3 Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej, całorocznej oferty turystycznej.
- **Strategia Rozwoju Gminy Połczyn-Zdrój** - Cel strategiczny: Rozwój usług sfery społecznej Gminy Połczyn-Zdrój
- **Strategia Rozwoju Gminy Tychowo** - Cel 1. Dbalność o ład przestrzenny gminy.
- **Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego** - Cel Strategiczny 3 Poprawa konkurencyjności powiatu świdwińskiego wraz z kompleksowym wykorzystaniem potencjału środowiska.
- **Strategia rozwoju Nadmorskiego Obszaru Funkcjonalnego obejmującego Gminę Miasto Kołobrzeg, Gminę Kołobrzeg oraz Gminę Ustronie Morskie** - Cel IV Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.
- **Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego** - Cel Strategiczny 3. Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu.
- **Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.** - Cel III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.
- **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012–2020** - Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020** - Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.
- **Polityka Morska Rzeczypospolitej Polskiej do roku 2020** - Cel 6.1 Rozwój turystyki morskiej i nadmorskiej, Cel 7.3 Poprawa jakości życia na obszarach zależnych od rybactwa.

2.2 Propagowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku

- **Strategia Rozwoju Gminy Mielno** - Cel szczegółowy 2.3 Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej, całorocznej oferty turystycznej.

- **Strategia Rozwoju Gminy Połczyn-Zdrój** - Cel strategiczny: Rozwój usług sfery społecznej Gminy Połczyn-Zdrój.
- **Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego** - Cel strategiczny 6. Stwarzanie warunków do rozwoju społeczeństwa lokalnego.
- **Strategia rozwoju Nadmorskiego Obszaru Funkcjonalnego obejmującego Gminę Miasto Kołobrzeg, Gminę Kołobrzeg oraz Gminę Ustronie Morskie** - Cel V Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz rozwój przedsiębiorczości
- **Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.** - Cel II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego, Cel III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012–2020** - Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020** - Cel szczegółowy 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.
- **Polityka Morska Rzeczypospolitej Polskiej do roku 2020** - Cel 7.3 Poprawa jakości życia na obszarach zależnych od rybactwa, Cel 10.2 Stworzenie warunków zrównoważonego rozwoju obszarów morskich i strefy przybrzeżnej.

2.3 Ochrona zasobów przyrodniczych obszaru LSR do 2022 r.

- **Strategia Rozwoju Gminy Mielno** - Cel szczegółowy 3.1. Rozwój turystyki zrównoważonej w gminie, Cel szczegółowy 3.2. Promowanie wykorzystania energetyki odnawialnej w gminie i ochrony klimatu.
- **Strategia Rozwoju Gminy Połczyn-Zdrój** - Cel strategiczny: Zachowanie i promocja walorów środowiska naturalnego.
- **Strategia Rozwoju Gminy Tychowo** - Cel 5. Ochrona środowiska naturalnego.
- **Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego** - Cel Strategiczny 4 Zachowanie i ochrona walorów środowiska naturalnego powiatu świdwińskiego .
- **Strategia rozwoju Nadmorskiego Obszaru Funkcjonalnego obejmującego Gminę Miasto Kołobrzeg, Gminę Kołobrzeg oraz Gminę Ustronie Morskie** - Cel I Zachowanie wysokiej jakości ochrony środowiska i zachowanie walorów przyrodniczych.
- **Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego** - Cel strategiczny 4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami.
- **Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.** - Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
- **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012–2020** - Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020** - Cel szczegółowy 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.
- **Polityka Morska Rzeczypospolitej Polskiej do roku 2020** - Cel 8. Poprawa stanu środowiska morskiego i ochrony brzegu morskiego.

3.1. Powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa obszaru LSR do 2022 r. oraz 3.2. Wsparcie aktywności społeczności rybackiej do 2022 r.

- **Strategia Rozwoju Gminy Mielno** - Cel szczegółowy 2.3 Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej, całorocznej oferty turystycznej.
- **Strategia Rozwoju Gminy Połczyn-Zdrój** - Cel strategiczny: Rozwój usług sfery społecznej Gminy Połczyn-Zdrój.
- **Strategia Rozwoju Gminy Tychowo** - Cel 3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
- **Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego** - Cel strategiczny 6. Stwarzanie warunków do rozwoju społeczeństwa lokalnego.
- **Strategia Rozwoju Nadmorskiego Obszaru Funkcjonalnego obejmującego Gminę Miasto Kołobrzeg, Gminę Kołobrzeg oraz Gminę Ustronie Morskie** - Cel V Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz rozwój przedsiębiorczości.
- **Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego** - Cel Strategiczny 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności, Cel Strategiczny 6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.
- **Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.** - Cel III.1. Integracja społeczna.
- **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012–2020** - Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020** - Cel szczegółowy 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.
- **Polityka Morska Rzeczypospolitej Polskiej do roku 2020** – Cel 10.4 Podniesienie świadomości morskiej wśród społeczeństwa.

Ponadto, cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne z 5 celami przekrojowymi, o których mowa w art. 63 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

Także innowacyjność, jako jeden z fundamentów podejścia Leader, została szeroko uwzględniona przez MLGR na etapie opracowania LSR. W ramach Strategii wprowadzono definicję innowacyjności zgodną z kryteriami wyboru dla LSR oraz wyznaczono kryterium premiujące rozwiązania innowacyjne w ramach celu ogólnego 1: preferowane będą projekty, w ramach których na obszarze MLGR zostanie wprowadzony całkowicie nowy produkt lub usługa. Innowacją na poziomie LSR jest także premia punktowa dla firm, których działalność koncentruje się w swoistych „niszach”, które mają jednak kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru. W przypadku projektów inwestycyjnych (cel ogólny 2) wprowadzono rozwiązanie sprzyjające zrównoważonemu terytorialnie rozwojowi – preferowane będą projekty realizowane w niewielkich miejscowościach, co powinno zapewnić bardziej sprawiedliwą dystrybucję środków finansowych na obszarze LSR i wsparcie mniejszych ośrodków. Innowacjom w zakresie celu ogólnego 3 będą sprzyjały zaproponowane kryteria wyboru – preferujące projekty realizowane w partnerstwie, wykorzystujące lokalne zasoby. Na poziomie MLGR także wprowadzono innowacyjne rozwiązania. Po raz pierwszy w celach i przedsięwzięciach przewidziano preferencje punktowe dla wnioskodawców, którzy kierują swoje działania na rozwiązywanie problemów grup defaworyzowanych, wskazanych w LSR.

Ponadto, oprócz zgodności na poziomie strategicznym, również realizacja przedsięwzięć będzie odbywała się w sposób kompleksowy, zapewniający szeroki, zintegrowany udział partnerów, przedstawicieli różnych sektorów, branż oraz wykorzystanie różnorodnych zasobów obszaru MLGR.

Proces ten zapoczątkował już szereg działań podjętych na etapie przygotowania LRS, ponieważ zaangażowanie różnych grup i zapoczątkowanie procesu budowania partnerstwa międzysektorowego i międzybranżowego zostało uznane za podstawowe narzędzie pracy zespołu. Mieszkańcy zostali zaproszeni do udziału w otwartych spotkaniach konsultacyjnych, dzięki czemu przedstawiciele różnych środowisk zyskali szansę na prezentację swoich uwag, opinii, ale również na zapoznanie się z postulatami i potrzebami innych grup społecznych. Wielokrotnie podczas spotkań rozwijała się dyskusja na temat problemów i potrzeb lokalnej społeczności. Trend ten zostanie podtrzymany na etapie realizacji LSR, aby udostępnić mieszkańcom przestrzeń do stałej wymiany informacji. W ramach projektów realizowanych na rzecz budowy i modernizacji ogólnodostępnej infrastruktury, premiowane będą projekty, w ramach których wnioskodawca przeprowadzi konsultacje społeczne z mieszkańcami. Z kolei Grupa przed naborami będzie organizowała własne otwarte spotkania informacyjne i szkolenia, dotyczące prawidłowego przygotowania projektu

i uzupełnienia wniosku. W ich ramach reprezentanci różnych środowisk, sektorów i grup wiekowych będą nie tylko dyskutować, ale także współpracować nad przygotowaniem wzorcowych projektów. Współpraca zawarta w ramach spotkań będzie pozytywnie wpływać na współpracę w ramach realizowanych przedsięwzięć. Uczestnicy będą również zachęceni, aby pomysły wypracowane podczas spotkań rzeczywiście wprowadzać w życie, co pomoże w utrwaleniu nawiązanych kontaktów i ułatwi realizację ich własnych inicjatyw. Celem MLGR w ramach realizacji każdego z celów niniejszej strategii będzie więc stałe podtrzymywanie aktywnego dialogu społecznego i wspieranie procesu budowania partnerstw na różnych szczeblach. Współpraca międzysektorowa rozwijana będzie również na forum samej Grupy, w ramach codziennej działalności i organizacji działań aktywizacyjnych dla mieszkańców.

Kolejnym narzędziem w tym zakresie będzie premiowanie już podczas naborów projektów realizowanych w partnerstwie, w szczególności partnerstwie większej liczby podmiotów. Zaangażowanie różnych partnerów w działania na obszarze MLGR prowadzone m.in. przez sektor społeczny będą stanowiły podstawę

dla zwiększenia aktywności różnych grup społecznych. Będzie to kolejna szansa na podjęcie współpracy i nawiązanie kontaktów nie tylko wewnątrz sektorów, ale również między nimi. Warto zauważyć, iż tego typu kontakty będą także stanowiły dodatkowe wzmocnienie lokalnego rynku. Mieszkańcy zaangażowani w projekty społeczne lepiej poznają przedsiębiorstwa działające w ich otoczeniu, zaś przedsiębiorcy i organizacje, biorąc udział w tych przedsięwzięciach zyskują lepszy wgląd w potrzeby ich grup docelowych oraz realną możliwość zbudowania sieci partnerów międzybranżowych. Szczególnie atrakcyjnym partnerem staną się przedstawiciele sektora rybackiego – jeśli wnioskodawcą będzie podmiot z tego sektora, projekt otrzyma kolejne punkty w ocenie. W skali długoterminowej, działania te łącznie pozwolą na wzmocnienie współpracy i integracji między różnymi sektorami i partnerami, a w konsekwencji na skrócenie łańcucha dostaw na obszarze MLGR i zwiększenie roli społeczności rybackiej w życiu społecznym.

W celu osiągnięcia efektu synergii, niezbędne jest nie tylko zintegrowanie działań, partnerów i grup, ale również zrównoważone i kompleksowe wykorzystanie zasobów, w szczególności unikatowych, wyróżniających obszar MLGR walorów i tradycji rybackich. Racjonalne wykorzystanie tego potencjału będzie promowane i premiowane podczas oceny wniosków w każdym naborze. Pozwoli to na kompleksową realizację przedsięwzięć w ramach każdego z celów szczegółowych, a w skali długoterminowej osiągnięcie wartości dodanej na poziomie całej strategii.

W celu zapewnienia zintegrowanego wykorzystania zasobów pozostałym zakresie również wykorzystano narzędzie przekrojowe, tzn. preferencję punktową podczas naborów wniosków przez cały okres realizacji strategii. Pełniejsze wykorzystanie zasobów definiujących potencjał turystyczny zostało wsparte poprzez premiowanie w celu ogólnym 1 działalności związanej z usługami noclegowymi, usługami gastronomicznymi, działalnością związaną z wypożyczaniem sprzętu sportowo-rekreacyjnego, jako sferami najmocniej opartymi o zasoby przyrodnicze i walory turystyczne obszaru. W tym zakresie prowadzone będą również dodatkowe działania integrujące i siecujące w ramach spotkań i szkoleń przed naborami, m.in. grupy fokusowe i aktywne wspieranie procesu poszukiwania partnerów projektów. Zadaniem grupy będzie zintegrowanie rozumiane jako skuteczne doprowadzenie do nawiązania współpracy między tymi usługodawcami, które pozwoli na kompleksową interwencję w zakresie rozwoju lokalnego rynku w oparciu o posiadane zasoby i zdiagnozowane potrzeby na obszarze LSR. **Integracja obejmie co najmniej trzy branże działalności gospodarczej tj. podmioty z sektora rybackiego (sekcja A), firmy handlowe (sekcja G), przedsiębiorstwa zajmujące się zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I) oraz podmioty prowadzące działalność rekreacyjną (sekcja R).**

Działania prowadzone w ramach celów ogólnych i szczegółowych LSR będą kompleksowo odpowiadały na potrzeby zdefiniowane w ramach głównych obszarów interwencji. Dodatkowo, w ramach celu ogólnego 2, zdefiniowano cel szczegółowy 2.2, w ramach którego połączone zostaną różne metody, sektory i beneficjenci, których projekty będą wpisywały się w swoistą sekwencję interwencji:

1. O wsparcie na realizację operacji związanych z rybackim dziedzictwem kulturowym będą mogły się ubiegać różne podmioty, reprezentujące poszczególne sektory. MLGR wesprze beneficjentów szkoleniami i doradztwem w zakresie prawidłowego przygotowania projektów.
2. Operacje mogą dotyczyć promowania, zachowania lub upowszechniania rybackiego dziedzictwa kulturowego, wykorzystując zróżnicowane metody działań (np. badania, ekspertyzy, prace budowlane, działania informacyjno-promocyjne).
3. Efekty operacji zrealizowanych przez beneficjentów LSR zostaną następnie rozpropagowane przez MLGR w ramach planowanego projektu współpracy. Pozwoli to zwiększyć świadomość mieszkańców w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego, ale także upowszechnić dobre praktyki w tym zakresie i zapewnić ich transfer wśród mieszkańców obszaru LSR oraz poza nim.
4. Doświadczenie oraz partnerstwa nawiązane dzięki MLGR, ale również współpraca z samą Grupą, zachęci beneficjentów do aktywniejszego udziału w innych inicjatywach. Informacje pozyskane od beneficjentów zostaną wykorzystane przez MLGR do stworzenia katalogu i promocji działań, które mogą zostać uznane za dobre praktyki. Pozwoli to na dalszą aktywizację kolejnych wnioskodawców, ale również zainteresowanie mieszkańców działalnością lokalnych podmiotów i wzmocnienie obszaru poprzez działania promocyjne. Ponadto, kompetencje nabyte przez poszczególnych beneficjentów zachęcą ich do dalszego ubiegania się o środki zewnętrzne poza LSR, co wzmocni obszar LSR poprzez wprowadzenie nowych źródeł finansowania działań rozwojowych.

Cele i przedsięwzięcia określone w LSR realizują cele RLKS, w LSR ujęto wszystkie obowiązkowe wskaźniki z programu, a wskazane kryteria wyboru oraz wskaźniki realizacji LSR (opisane w rozdziale V) zapewniają bezpośrednio osiągnięcie wskaźników określonych dla tych celów.

Uwagi zgłoszone w procesie konsultacji społecznych: w konsultacjach zgłoszono propozycję dodania do listy komplementarnych dokumentów strategicznych Strategii Rozwoju Nadmorskiego Obszaru Funkcjonalnego obejmującego Gminę Miasto Kołobrzeg, Gminę Kołobrzeg oraz Gminę Ustronie Morskie.

XI Monitoring i ewaluacja

MLGR w trakcie wdrażania strategii prowadzić będzie działania monitoringowe i ewaluacyjne. **Monitoring** prowadzony będzie w sposób ciągły od dnia zawarcia umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR do dnia zakończenia wdrażania strategii przez biuro i Zarząd MLGR. Elementami podlegającymi monitorowaniu będą dane dotyczące:

- ogłoszonych naborów wniosków,

- działań informacyjnych i edukacyjnych określonych w Planie komunikacji,
- stopnia zainteresowania potencjalnych beneficjentów poszczególnymi naborami wniosków,
- stopnia wykorzystania budżetu LSR,
- stopnia osiągnięcia założonych w strategii wskaźników realizacji celów.

MLGR planuje także przeprowadzenie **ewaluacji** on-going (w pierwszym półroczu 2018 i 2021 r.) oraz ewaluacji ex-post (po zakończeniu wdrażania strategii). Podsumowanie ustaleń i rekomendacji w ramach poszczególnych badań ewaluacyjnych zostanie zawarte w raporcie ewaluacyjnym. Ewaluacja zostanie przeprowadzona przez podmiot zewnętrzny. Ewaluacji podlegać będą m.in. następujące elementy (kryteria ewaluacyjne):

- trafność – stopień spójności strategii z potrzebami mieszkańców obszaru (mierzony jako zainteresowanie wnioskodawców poszczególnymi naborami wniosków oraz działaniami informacyjno-promocyjnymi MLGR, a także poziom jakości udzielanego przez biuro doradztwa),
- skuteczność – stopień spójności tempa osiąganych rezultatów (wskaźników rzeczowych i finansowych) z założeniami MLGR,
- trwałość – na ile trwałe są efekty uzyskane w ramach poszczególnych projektów, finansowanych ze środków strategii,
- terminowość – weryfikacja czy MLGR realizuje swoje zobowiązania w terminach określonych w obowiązujących aktach prawnych.

Dodatkowo na bieżąco będą prowadzone działania w zakresie ewaluacji własnej MLGR

Uwagi zgłoszone w procesie konsultacji społecznych: w trakcie jednego z warsztatów konsultacyjnych zdecydowano o rozbudowaniu listy elementów objętych badaniami ewaluacyjnymi.

XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Na podstawie przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz.1235 ze zm.) MLGR odstąpiła od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ze względu na fakt, że LSR jest uszczegółowieniem innych dokumentów strategicznych, które uzyskały już pozytywną opinię w zakresie oddziaływania na środowisko (Program Operacyjny Rybactwo i Morze). MLGR wystąpiła z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku z wnioskiem o opinię w sprawie konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Z otrzymanych odpowiedzi od RDOŚ pismo WOPN-OS.410.296.2015.AM z dnia 27.11.2015, ZPWIS pismo NZNS.7040.1.103.2015 z dnia 16.12.2015 oraz z UM pismo OW-B5-074/95/15 z dnia 23.12.2015 r. stwierdzono o braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko LSR Mieleńskiej Lokalnej Grupy Rybackiej na lata 2014-2020.

Wykaz wykorzystanej literatury:

1. Program Operacyjny Rybactwo i Morze,
2. Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020.

Załącznik nr 1 do LSR – Procedura aktualizacji LSR

Ze względu na długi okres obowiązywania LSR (do 2023 r.), w trakcie realizacji strategii może zaistnieć konieczność jej aktualizacji. Może to być spowodowane: opublikowaniem/zmianą przepisów programowych, wydaniem nowych wiążących wytycznych przez IZ, zmianami w podziale środków finansowych

na poszczególne lata i harmonogramie konkursów w wyniku występujących oszczędności na etapie oceny, realizacji i rozliczania operacji/grantów, niewystarczającą efektywnością procesu wdrażania LSR, niewystarczającym zainteresowaniem wnioskodawców poszczególnymi zakresami wsparcia, przewidzianymi w ramach LSR, istotnymi zmianami w sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru itd.

W przypadku konieczności aktualizacji LSR MLGR każdorazowo umieści na stronie internetowej informację o rozpoczęciu prac nad aktualizacją strategii (oraz przyczynach i możliwych skutkach zmian). Każdorazowo przeprowadzone zostaną też konsultacje w gronie członków MLGR. **Dodatkowo, w przypadku dokonywania istotnych zmian w zakresie celów, przedsięwzięć, wskaźników, podziału środków budżetowych na cele i przedsięwzięcia, intensywności pomocy (w zakresie ustalonym przez MLGR) czy kryteriów wyboru operacji MLGR przeprowadzi konsultacje społeczne z mieszkańcami z wykorzystaniem metod partycypacyjnych**

(co najmniej w formie jednego otwartego spotkania konsultacyjnego oraz jednego spotkania dedykowanego społeczności rybackiej). Zmiany i poprawki o charakterze technicznym, w szczególności wynikające z wezwań Samorządu Województwa, wprowadzane będą niezwłocznie, a zaktualizowana LSR będzie każdorazowo zamieszczana na stronie internetowej MLGR.

Załącznik nr 2 do LSR – Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu

MLGR w trakcie wdrażania strategii prowadzi będzie działania monitoringowe i ewaluacyjne. **Monitoring** prowadzony będzie w sposób ciągły od dnia zawarcia umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR do dnia zakończenia wdrażania strategii przez biuro i Zarząd MLGR. Elementami podlegającymi monitorowaniu będą dane dotyczące:

- ogłoszonych naborów wniosków,
- działań informacyjnych i edukacyjnych określonych w Planie komunikacji,
- stopnia zainteresowania potencjalnych beneficjentów poszczególnymi naborami wniosków,
- stopnia wykorzystania budżetu LSR,
- stopnia osiągnięcia założonych w strategii wskaźników realizacji celów.

Bieżący monitoring zostanie usystematyzowany przez określenie czasu i okresów pomiaru – biuro będzie przygotowywać sprawozdania monitoringowe co kwartał (niezwłocznie po uzyskaniu kompletnych danych za zakończony kwartał), które przekazywane będą Zarządowi i Komisji Rewizyjnej. Ponadto w terminie do 31 stycznia każdego roku MLGR przedkładać będzie Samorządowi Województwa sprawozdanie z realizacji strategii za rok poprzedni, które zostanie przekazane Zarządowi, Radzie, Komisji Rewizyjnej oraz zaprezentowane na Walnym Zebraniu Członków. Dodatkowo przed każdym posiedzeniem Rady, dotyczącym wyboru operacji, biuro opracuje zestawienie dotyczące niewykorzystanych kwot finansowych oraz prognozowanego i/lub osiągniętego poziomu realizacji wskaźników w ramach danego przedsięwzięcia i celu strategii.

Dane monitoringowe, zawarte w poszczególnych sprawozdaniach, zostaną wykorzystane do oceny efektywności wdrażania strategii. Na ich podstawie biuro, Zarząd i Komisja Rewizyjna będą mogły przygotować propozycje zmian w procesie wdrażania strategii (w tym Planu komunikacji), mające na celu poprawę efektywności.

MLGR planuje także przeprowadzenie **ewaluacji** on-going (w pierwszym półroczu 2018 i 2021 r.) oraz ewaluacji ex-post (po zakończeniu wdrażania strategii). Okres pomiaru wyniesie odpowiednio:

- od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do 30.03.2018 r. (dla ewaluacji w 2018 r.),
- od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do 30.03.2021 r. (dla ewaluacji w 2021 r.),
- od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do dnia zakończenia jej wdrażania (dla ewaluacji ex-post.).

Podsumowanie ustaleń i rekomendacji w ramach poszczególnych badań ewaluacyjnych zostanie zawarte w raporcie ewaluacyjnym. Ewaluacja zostanie przeprowadzona przez podmiot zewnętrzny, posiadający odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w ewaluacji LSR. Ewaluacji podlegać będą m.in. następujące elementy (kryteria ewaluacyjne):

- trafność – stopień spójności strategii z potrzebami mieszkańców obszaru (mierzony jako zainteresowanie wnioskodawców poszczególnymi naborami wniosków oraz działaniami informacyjno-promocyjnymi MLGR, a także poziom jakości udzielanego przez biuro doradztwa – elementy funkcjonowania MLGR),
- skuteczność – stopień spójności tempa osiąganych rezultatów (wskaźników rzeczowych i finansowych) z założeniami MLGR (element wdrażania LSR),
- trwałość – na ile trwałe są efekty uzyskane w ramach poszczególnych projektów, finansowanych ze środków strategii (element wdrażania LSR),
- terminowość – weryfikacja czy MLGR realizuje swoje zobowiązania w terminach określonych w obowiązujących aktach prawnych (element funkcjonowania MLGR).

Raport ewaluacyjny, zawierający wnioski i rekomendacje dotyczące poprawy efektywności wdrażania strategii, zostanie przekazany wszystkim organom MLGR, a główne wnioski zostaną zaprezentowane na Walnym Zebraniu Członków. Na ich podstawie biuro, Zarząd i Komisja Rewizyjna będą mogły przygotować propozycje zmian w procesie wdrażania strategii (w tym Planu komunikacji), mające na celu poprawę efektywności. W przypadku gdy w procesie ewaluacji wskazane zostaną problemy w realizacji LSR zostaną wdrożone działania naprawcze polegające na poprawie efektywności ale także możliwość zmiany LSR w zakresie budżetu, wskaźników, kryteriów oceny i innych elementów.

W przypadku stwierdzenia w trakcie ewaluacji własnej niewystarczającej, jakości podejmowanych działań, w celu ich zapewnienia MLGR zobowiązuje się do realizacji tzw. operacji własnych, które przyczynią się do osiągnięcia założonych celów oraz innych działań zmierzających do realizacji założonych celów (wzmożenie promocji, zwiększenie ilości spotkań informacyjnych, szkoleń itp.). W przypadku uzyskania niskich ocen ankietowych przeprowadzone zostaną dodatkowe szkolenia w zakresie niezbędnym do prawidłowego udzielania doradztwa dla wnioskodawców lub beneficjentów.

Źródłem danych do monitoringu i ewaluacji będą informacje będące w posiadaniu MLGR (np. rejestry złożonych wniosków, udzielonego doradztwa), informacje przekazane przez Samorząd Województwa i/lub Agencję Płatniczą (dotyczące stopnia wykorzystania środków) oraz dane pochodzące z ankiet monitorujących, opracowanych przez MLGR, a składanych przez beneficjentów pomocy w ramach strategii (określające m.in. wartość wykorzystanych środków, osiągnięte wartości wskaźników, uzyskaną w projekcie wartość dodaną, trwałość projektu, napotkane trudności w trakcie realizacji operacji oraz ocenę jakości usług doradczych świadczonych przez MLGR) a także dane z opinii dyrektora biura, opinii Zarządu, Komisji rewizyjnej, wywiadów od wnioskodawców, na podstawie rozmów telefonicznych i innych technik.

Zakres badania	Podmiot odpowiedzialny	Sposób realizacji	Czas i okres pomiaru	Zakres analizy i oceny
Monitoring				
- harmonogram naborów wniosków, - działania informacyjne i edukacyjne określone w Planie komunikacji, - budżet LSR - wskaźniki realizacji LSR.	- biuro, - Zarząd.	Źródła i zakres danych: - informacje będące w posiadaniu MLGR, - informacje przekazane przez Samorząd Województwa i/lub Agencję Płatniczą, - dane pochodzące z ankiet monitorujących, opracowanych przez MLGR, a składanych przez beneficjentów pomocy w ramach strategii i grantobiorców - informacje uzyskane w trakcie wizji lokalnych	W sposób ciągły. Biuro będzie przygotowywać sprawozdania monitoringowe co kwartał (niezwłocznie po uzyskaniu kompletnych danych za zakończony kwartał). Ponadto w terminie do 31 stycznia każdego roku MLGR przedkładać będzie Samorządowi Województwa sprawozdanie z realizacji strategii za rok poprzedni. Dodatkowo przed każdym posiedzeniem Rady, dotyczącym wyboru operacji, biuro opracuje zestawienie dotyczące niewykorzystanych kwot finansowych oraz prognozowanego i/lub osiągniętego poziomu realizacji wskaźników w ramach danego przedsięwzięcia i celu strategii.	- stopień zainteresowania potencjalnych beneficjentów poszczególnymi naborami wniosków, - stopień wykorzystania budżetu LSR - stopień osiągnięcia założonych w strategii wskaźników realizacji celów.
Elementy funkcjonowania MLGR podlegające ewaluacji				
Wypełnianie obowiązków przez pracowników biura	Zarząd MLGR (ewaluacja własna)	- ankiety dotyczące satysfakcji z udzielonego doradztwa - opinia zarządu, roczna ocena pracownika	W sposób ciągły: od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do dnia zakończenia jej wdrażania	- rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków wskazanych w umowie - kreatywne podejście do powierzonych zadań

<ul style="list-style-type: none"> - kryteria ewaluacyjne (trafność i terminowość), - harmonogram naborów wniosków, - działania informacyjne i edukacyjne określone w Planie komunikacji, - budżet LSR, - wskaźniki realizacji LSR. 	<ul style="list-style-type: none"> - zewnętrzny ewaluator, 	<p>Źródła i zakres danych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informacje będące w posiadaniu MLGR, - informacje przekazane przez Samorząd Województwa i/lub Agencję Płatniczą, - dane pochodzące z ankiet monitorujących, opracowanych przez MLGR, a składanych przez beneficjentów pomocy w ramach strategii i grantobiorców, 	<p>Ewaluacja on-going (w pierwszym półroczu 2018 i 2021 r.) oraz ewaluacja ex-post (po zakończeniu wdrażania strategii).</p> <p>Okres pomiaru wyniesie odpowiednio:</p> <ul style="list-style-type: none"> - od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do 30.03.2018 r. (dla ewaluacji w 2018 r.), - od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do 30.03.2021 r. (dla ewaluacji w 2021 r.), - od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do dnia zakończenia jej wdrażania (dla ewaluacji ex-post.). 	<ul style="list-style-type: none"> - stopień zainteresowania wnioskodawców poszczególnymi naborami wniosków oraz działaniami informacyjno-promocyjnymi MLGR, - poziom jakości udzielanego przez biuro doradztwa - weryfikacja czy MLGR realizuje swoje zobowiązania w terminach określonych w obowiązujących aktach prawnych
--	---	---	--	--

Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji

<ul style="list-style-type: none"> - kryteria ewaluacyjne (skuteczność i trwałość), - harmonogram naborów wniosków, - działania informacyjne i edukacyjne określone w Planie komunikacji, - budżet LSR, - wskaźniki realizacji LSR. 	<ul style="list-style-type: none"> - zewnętrzny ewaluator, 	<p>Źródła i zakres danych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informacje będące w posiadaniu MLGR, - informacje przekazane przez Samorząd Województwa i/lub Agencję Płatniczą, - dane pochodzące z ankiet monitorujących, opracowanych przez MLGR, a składanych przez beneficjentów pomocy w ramach strategii i grantobiorców, - ankiety dotyczące satysfakcji z udzielonego doradztwa - dla ewaluacji ex – post 	<p>Ewaluacja on-going (w pierwszym półroczu 2018 i 2021 r.) oraz ewaluacja ex-post (po zakończeniu wdrażania strategii).</p> <p>Okres pomiaru wyniesie odpowiednio:</p> <ul style="list-style-type: none"> - od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do 30.03.2018 r. (dla ewaluacji w 2018 r.), - od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do 30.03.2021 r. (dla ewaluacji w 2021 r.), - od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do dnia zakończenia jej wdrażania (dla ewaluacji ex-post.). 	<ul style="list-style-type: none"> - stopień wykorzystania budżetu LSR, - stopień osiągnięcia założonych w strategii wskaźników realizacji celów, - stopień spójności tempa osiąganych rezultatów (wskaźników rzeczowych i finansowych) z założeniami MLGR, - weryfikacja na ile trwałe są efekty uzyskane w ramach poszczególnych projektów, finansowanych ze środków strategii.
--	---	---	--	---

Załącznik nr 3 do LSR - Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu

CEL OGÓLNY	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1 Podnoszenie wartości produktów rybactwa oraz dywersyfikacja dochodów lub zatrudnienia na obszarze LSR do 2022 roku												PROW/RPO		
Przedsięwzięcie 1.1.1	Liczba operacji w zakresie podnoszenia wartości produktów rybactwa	1 sztuka	33	200 000,00	2 sztuki	100	500 000,00	0 sztuk	100	0,00	3	700 000,00	PO RiM	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.1.2	Liczba operacji w zakresie łańcucha dostaw, realizowanych przez osoby młode	1 sztuka	33	170 000,00	2 sztuki	100	330 000,00	0 sztuk	100	0,00	3	500 000,00	PO RiM	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.1.3	Liczba operacji w zakresie tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką	3 sztuki	30	700 000,00	8 sztuk	100	1 900 000,00	0 sztuk	100	0,00	11	2 600 000,00	PO RiM	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.1.4	Liczba operacji w zakresie działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru	4 sztuki	25	1 000 000,00	12 sztuk	100	3 000 000,00	0 sztuk	100	0,00	16	4 000 000,00	PO RiM	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.1							2 070 000,00					7 800 000,00		
Razem cel ogólny 1							2 070 000,00			0,00		7 800 000,00		
Cel ogólny 2														
Cel szczegółowy 2.1 Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LSR do 2022 roku														
Przedsięwzięcie 2.1.1	Liczba stworzonych, rozwiniętych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	5 sztuk	33	1 000 000,00	10 sztuk	100	2 020 000,00	0 sztuk	100	0,00	15	3 020 000,00	PO RiM	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.1							1 000 000,00					3 020 000,00		
Cel szczegółowy 2.2 Propagowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku														
Przedsięwzięcie 2.2.1	Liczba operacji w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego	3 sztuki	50	360 000,00	3 sztuki	100	400 000,00	0 sztuk	100	0,00	6	760 000,00	PO RiM	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	0 sztuk	0	0,00	1 sztuka	100	600 000,00	0 sztuk	100	0,00	1	600 000,00		Projektów współpracy
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	0 sztuk	0		1 sztuka	100		0 sztuk	100		1			
Razem cel szczegółowy 2.2							360 000,00					1 360 000,00		
Cel szczegółowy 2.3 Ochrona zasobów przyrodniczych obszaru LSR do 2022 r.														
Przedsięwzięcie 2.3.1	Liczba operacji w zakresie przeciwdziałania kłusownictwu	0 sztuk	0	0,00	1 sztuka	100	120 000,00	0 sztuk	100	0,00	1	120 000,00	PO RiM	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.3							0,00					120 000,00		

Razem cel ogólny 2				1 360 000,00			3 140 000,00			0,00		4 500 000,00		
Cel ogólny 3														
Cel szczegółowy 3.1 Powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa obszaru LSR do 2022														
Przedsięwzięcie 3.1.1	Liczba operacji z zakresu powierzenia społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym	0 sztuk	0	0,00	1 sztuka	100	150 000,00	0 sztuk	100	0,00	2	150 000,00	PO RiM	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1 sztuka	100	150 000,00	0 sztuk	100	0,00	0 sztuk	100	0,00	1	150 000,00		Projekty współpracy
Razem cel szczegółowy 3.1				150 000,00			150 000,00			0,00		300 000,00		
Cel szczegółowy 3.2 Wsparcie aktywności społeczności rybackiej do 2022 r.														
Przedsięwzięcie 3.2.1	Liczba przeprowadzonych szkoleń, spotkań, wydarzeń edukacyjnych, aktywizacyjnych i integracyjnych	25 sztuk	48	400 000,00	25 sztuk	96	800 000,00	2 sztuki	100	200 000,00	52	1 400 000,00	PO RiM	Koszty bieżące i aktywizacja
	Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	60 osób	50		60 osób	100		0 osób	100		120			
	Liczba wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych	1 sztuka	25		3 sztuki	100		0 sztuk	100		4			
	Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność MLGR i obszar LSR	5 sztuk	25		13 sztuk	90		2 sztuki	100		20			
	Liczba stron internetowych MLGR	1 sztuka	100		0 sztuk	100		0 sztuk	100		1			
	Liczba opracowanych LSR	1 sztuka	100		0 sztuk	100		0 sztuk	100		1			
	Liczba projektów polegających na udzieleniu wsparcia przygotowawczego	0 sztuk	100		0 sztuk	100		0 sztuk	100		0			
Razem cel szczegółowy 3.2				400 000,00			800 000,00			200 000,00		1 400 000,00		
Razem cel ogólny 3				550 000,00			950 000,00			200 000,00		1 700 000,00		
Razem LSR				3 980 000,00			9 820 000,00			200 000,00		14 000 000,00		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													% budżetu poddziałania Realizacja LSR	

Załącznik nr 4 do LSR - Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia tj. realizację operacji w ramach LSR, wdrażanie projektów współpracy, koszty bieżące i aktywizację, a w przypadku LSR współfinansowanych z EFRROW dodatkowo „Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020”

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					
	PROW	RPO		PO Rybactwo i Morze	Fundusz wiodący	Razem EFSI
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	0,00	0,00	0,00	11 900 000,00		11 900,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	0,00			700 000,00		700 000,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	0,00	0,00	0,00	1 400 000,00	0,00	1 400 000,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	0,00	0,00	0,00		0,00	
Razem	0,00	0,00	0,00	14 000 000,00	0,00	14 000 000,00

Załącznik nr 5 do LSR – Plan komunikacji

By podnieść ilość oraz jakość projektów zgłaszanych do RLGD oraz zapewnić aktywne uczestnictwo mieszkańców w procesie realizacji LSR, stowarzyszenie będzie wcielało w życie przygotowany na lata 2016-2022 plan komunikacji. Przesłanką jego opracowania była przede wszystkim troska o efektywność zaplanowanych działań i narzędzi komunikacyjnych oraz dotychczasowe problemy zdiagnozowane w tym zakresie.

Plan zakłada realizację czterech celów głównych za pomocą działań i narzędzi komunikacji dopasowanych do zaistniałych potrzeb oraz środków przekazu dopasowanych do grup docelowych. Z czterech przyjętych celów, jeden został wybrany za główny.

Cele planu komunikacji:

Cel główny: Informowanie o prowadzonych naborach wniosków, zasadach przyznawania pomocy i zasadach oceny i wyboru operacji przez RLGD.

Informowanie o działaniach podejmowanych przez RLGD.

Informowanie o postępach we wdrażaniu LSR.

Informowanie o projektach zrealizowanych ze środków LSR i transfer dobrych praktyk.

Grupy docelowe komunikacji:

LP	GRUPA	DEFINICJA GRUPY	DEDYKOWANE ŚRODKI PRZEKAZU
1	społeczność lokalna	ogół mieszkańców obszaru działań RLGD	<ul style="list-style-type: none"> ▲ www, newsletter ▲ media lokalne, ▲ web kioski, ▲ ogłoszenia w miejscach spotkań społeczności lokalnej (np. urzędy gmin), ▲ poprzez sołtysów,
2	społeczność rybacka (powiązana z rybactwem i akwakulturą)	rybacy morscy i śródlądowi, armatorzy statków, przedsiębiorcy oraz osoby zatrudnione w sektorze rybackim na każdym etapie łańcucha dostaw produktów rybnych, osoby, które utraciły pracę w sektorze rybackim	<ul style="list-style-type: none"> ▲ www, newsletter ▲ dedykowane spotkania dla społeczności rybackiej, szkolenia, doradztwo, ▲ informacje w prasie branżowej, ▲ ogłoszenia afiszowe dostarczane bezpośrednio do przystani rybackich, ▲ kontakt bezpośredni i telefoniczny
3	grupa defaworyzowana - osoby młode	osoby do 40. roku życia	<ul style="list-style-type: none"> ▲ www, newsletter ▲ internet, w tym zwłaszcza media społecznościowe, ▲ informacja do młodzieżowych rad miasta lub gminy i samorządów uczniowskich,
4	grupa defaworyzowana - osoby starsze	osoby, które ukończyły 50. rok życia	<ul style="list-style-type: none"> ▲ www, newsletter ▲ informacje w formie plakatów i ulotek o dużej czcionce, ▲ informacje umieszczane w sieci (dzięki temu nie ma konieczności dojazdu na spotkania) oraz umożliwienie dostosowania przeglądania strony www do potrzeb osób niedowidzących
5	grupa defaworyzowana - kobiety	kobiety zamieszkujące obszar LSR	<ul style="list-style-type: none"> ▲ www, newsletter ▲ informacje przekazywane do organizacji skupiających kobiety na obszarze, KGW ▲ informacje w szkołach i przedszkolach,

LP	GRUPA	DEFINICJA GRUPY	DEDYKOWANE ŚRODKI PRZEKAZU
6	grupa defaworyzowana - osoby niepełnosprawne	osoby niepełnosprawne zamieszkujące obszar LSR	<ul style="list-style-type: none"> - www, newsletter - informacje umieszczane w sieci (dzięki temu nie ma konieczności dojazdu na spotkania) oraz umożliwienie dostosowania przeglądania strony www do potrzeb osób niedowidzących, - miejsca spotkań informacyjnych w miarę możliwości będą dobierane pod kątem dostosowania do użytku dla osób niepełnoprawnych
7	przedstawiciele sektora publicznego, w tym JST	pracownicy sektora publicznego, gmin, powiatów,	<ul style="list-style-type: none"> - www, newsletter - okresowe informacje na sesjach rady gminy lub miasta,
8	organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej	stowarzyszenia, fundacje, związki stowarzyszeń, CIS, WTZ, ZAZ	<ul style="list-style-type: none"> - www, newsletter - informacje do rad pożytku publicznego, - informowanie poprzez centra wsparcia organizacji pozarządowych, instytucje sieciujące podmioty ekonomii społecznej, przekazywanie informacji pracownikom urzędów gmin/miast zajmujących się organizacjami pozarządowymi
9	przedsiębiorcy	w rozumieniu ustawy o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej, organizacje zrzeszające przedsiębiorców	<ul style="list-style-type: none"> - www, newsletter - dedykowane przedsiębiorcom spotkania, - wysyłka informacji za pośrednictwem poczty elektronicznej,
10	liderzy lokalni	sołtysi, członkowie rad sołeckich, członkowie grup nieformalnych, zrzeszeń, lokalni aktywiści,	<ul style="list-style-type: none"> - www, newsletter - okresowe spotkania z sołtysami i członkami rad sołeckich, - przekazywanie informacji pracownikom urzędów gmin/miast zajmujących się organizacjami pozarządowymi i obsługującymi fundusz sołecki
11	członkowie RLGD	wszyscy będący na liście członków stowarzyszenia	<ul style="list-style-type: none"> - www, newsletter - cykliczne zebrania członków stowarzyszenia, - lista mailingowa,

Opis komunikacji z grupami defaworyzowanymi:

RLGD określiła grupy defaworyzowane jako osoby młode (do 40. roku życia), osoby starsze (które ukończyły 50. rok życia), kobiety oraz osoby niepełnosprawne, zamieszkujące obszar obejmujący LSR oraz dodatkowo wybrała jedną grupę spośród społeczności rybackiej, która określona została jako defaworyzowana i są to osoby powiązane z rybactwem lub akwakulturą, które ukończyły 50. rok życia.

Komunikacja dla wszystkich tych grup będzie dostosowana bezpośrednio do ich potrzeb, a środki przekazu dopasowane do ich preferencji. Tym samym do osób młodych skierujemy komunikację na temat wszelkich działań RLGD, realizowanych projektów i możliwości zaangażowania się w jej funkcjonowanie poprzez media społecznościowe, czyli m.in. portal facebook. Ponadto strona stowarzyszenia została dostosowana do przeglądania na urządzeniach mobilnych (np. smartfony). Informacja dla osób starszych zostanie zaś specjalnie przygotowana, by pokonać wszystkie techniczne bariery jakie mogą oni napotkać na drodze do informacji. Plakaty i ulotki kolportowane przez RLGD będą pisane czcionką przyjazną dla seniora, czyli o wielkości łatwej do przeczytania. Podobnie strona internetowa zostanie dostosowana do potrzeb osób niedowidzących, a dzięki jej bieżącej aktualizacji zarówno seniorzy, jak i osoby niepełnosprawne będą miały swobodny dostęp do informacji bez konieczności wychodzenia z domu. Zadbamy również by te

materiały znalazły swoje miejsce w przestrzeniach, gdzie seniorzy oraz kobiety przebywają najczęściej, miejsca spotkań kół, stowarzyszeń, dostępne będą w dyspozycji sołtysów, na tablicach ogłoszeniowych gmin oraz parafii. W szczególności w przypadku kobiet stawiamy na kolportaż informacji w szkołach i przedszkolach, gdzie mamy pojawiają się ze swoimi dziećmi.

Komunikacja dla osób powiązanych z sektorem rybackim i akwakulturą skupiona zostanie w miejscach najczęściej uczęszczanych przez te osoby, przy przystaniach rybackich, w informatorach lokalnych dla rybaków, ponadto specjalnie dla tej grupy przygotowany zostanie szereg spotkań informacyjnych i szkoleń.

Efekty i wskaźniki:

Przez cały okres programowania RLGD będzie nadzorowało realizację efektów zakładanego planu komunikacji oraz będzie mierzyło wskaźniki realizacji. Mierzalnymi wskaźnikami efektywności realizacji planu będą:

WSKAŹNIK 1: ilość osób będących odbiorcami działań komunikacyjnych docierających do nich w ramach planu komunikacji (zasięg materiałów drukowanych, zasięg informacji w prasie, liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjnych i szkoleniach) - badany po każdym działaniu zrealizowanym w ramach planu komunikacji i zbiorczo na koniec danego roku kalendarzowego (wskaźnik uznany jest za niezrealizowany

w momencie, gdy łączna ilość odbiorców komunikatów w danym roku kalendarzowym nie osiągnie 70% zakładanych w planie komunikacji wartości).

WSKAŹNIK 2: pomiar zainteresowania środkami z RLGD, mierzony jako łączna wartość składanych projektów w ramach każdego konkursu - badany po zamknięciu każdego konkursu i zbiorczo na koniec danego roku kalendarzowego (wskaźnik uznany jest za niezrealizowany w momencie, gdy łączna kwota wnioskowanej pomocy wszystkich projektodawców w ramach jednego konkursu nie osiągnie 70% dostępnych środków wskazanych w ogłoszeniu o naborze).

WSKAŹNIK 3: realizacja postanowień umowy ramowej, paragraf 8 - weryfikacja nastąpi według danych na koniec roku 2018 i 2021 (wskaźnik uznany jest za niezrealizowany, jeśli LGD nie osiągnie stopnia realizacji budżetu określonego w umowie ramowej).

Sprawdzone będzie także osiąganie wskaźników produktu i rezultatu określonych w rozdziale V dla przedsięwzięcia Funkcjonowanie RLGD.

Monitorowanie i analiza efektywności planu komunikacji:

Wszystkie podejmowane w ramach planu działania zostaną upublicznione co najmniej na stronie internetowej stowarzyszenia, w newsletterze oraz za pośrednictwem web kiosków. Monitorowanie efektywności planu komunikacji przeprowadzane będzie na bieżąco przez pracowników biura RLGD na podstawie posiadanych informacji (m.in. liczba wejść na stronę www, zasięg mediów lokalnych, listy obecności na spotkaniach, ankiety dotyczące zadowolenia z uczestnictwa w spotkaniach, ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy). W sytuacji, gdy wskaźniki realizacji planu komunikacji (określone dla danego roku realizacji LSR) nie zostaną osiągnięte grupa zarządzi spotkanie zespołu roboczego, na którym uzgodnione zostaną poprawki i plan naprawczy w celu zwiększenia efektywności działań komunikacyjnych.

Przykładowe działania naprawcze, które mogą zostać wdrożone na podstawie rekomendacji zespołu roboczego:

- zwiększenie skali działań informacyjnych (zwiększenie liczby spotkań, szkoleń, godzin doradztwa, artykułów, materiałów promocyjnych) etc.,
- wprowadzenie nowych środków przekazu (w szczególności w kontekście szybkiego rozwoju nowoczesnych technologii informacyjnych i mediów społecznościowych),
- zwiększenie środków finansowych na realizację planu komunikacji w danym roku,
- przeprowadzenie szczegółowej analizy przyczyn niskiej efektywności działań komunikacyjnych (z wykorzystaniem ilościowych i/lub jakościowych metod badań społecznych),

- powołanie grupy konsultacyjnej spośród kluczowych lokalnych interesariuszy w celu szerszego omówienia zidentyfikowanych barier i proponowanych rozwiązań, usprawniających działania komunikacyjne.

W razie stwierdzenia konieczności dokonania korekty planu komunikacji, rekomendacje zespołu roboczego zostaną przedstawione członkom Zarządu, Komisji Rewizyjnej i pracownikom biura LGD (oraz ewentualnej grupie konsultacyjnej), którzy będą mogli wnieść swoje uwagi i komentarze. Następnie projekt skorygowanego planu zostanie poddany konsultacjom w gronie członków RLGD. Za zatwierdzenie zmienionego dokumentu będzie odpowiadał Zarząd RLGD.

Dwustronność komunikacji:

Biuro RLGD zwróci szczególną uwagę na zastosowanie działań komunikacyjnych zapewniających dwustronność komunikacji, by otrzymywać informację zwrotną od adresatów swoich działań. Na stronie www umożliwiono odbiorcom wysyłanie wiadomości, komentarzy, biuro będzie też na bieżąco korespondowało z zainteresowanymi za pomocą mediów społecznościowych, będzie organizowało wiele spotkań i szkoleń z mieszkańcami, podczas których pracownicy i członkowie RLGD będą mogli rozmawiać z odbiorcami, a wszystkie spotkania i szkolenia podsumowane będą ankietą satysfakcji.

Informacje pozyskane od mieszkańców (wnioski, opinie, postulaty, komentarze dotyczące działalności RLGD i wdrażania LSR) w wyniku podjętych działań komunikacyjnych zostaną uwzględnione w formie:

- notatek pracowników biura z przeprowadzonych spotkań, szkoleń, dyżurów doradczych etc.,
- raportów z analizy ankiet dotyczących satysfakcji uczestników spotkań, szkoleń, doradztwa etc.,
- notatek z uwag przekazanych przy użyciu strony internetowej RLGD i profilów w mediach społecznościowych.

Zgromadzone dane będą przekazywane przez dyrektora biura w formie kwartalnego raportu członkom Zarządu oraz przewodniczącemu Komisji Rewizyjnej. W razie zidentyfikowania istotnych obszarów problemowych (np. niskie poparcie społeczne dla działań RLGD) powołany zostanie specjalny zespół roboczy. Kwartalne raporty będą też brane pod uwagę w ramach ewaluacji działań RLGD (kryterium trafności).

Cele, działania i narzędzia komunikacyjne:

Kampanie informacyjne dotyczące przeprowadzanych naborów.

CEL GŁÓWNY 1: Informowanie o prowadzonych naborach wniosków, zasadach przyznawania pomocy i zasadach wyboru oceny i wyboru operacji przez RLGD.

1) MATERIAŁY PROMOCYJNE

- stworzenie plakatów informacyjnych z informacją o każdym kolejnym naborze z uwzględnieniem wszelkich informacji na temat sposobów i harmonogramu składania wniosków i rozmieszczenie tych plakatów na tablicach informacyjnych przy przystaniach rybackich, przy urzędach, parafiach, szkołach oraz na budynkach infrastruktury społecznej i kulturalnej.

2) INTERNET (*komunikacja dwukierunkowa*)

- umieszczenie informacji o każdym kolejnym naborze z uwzględnieniem wszelkich informacji na temat sposobów i harmonogramu składania wniosków na stronie RLGD, w mediach społecznościowych będących w dyspozycji LGD, informowanie zainteresowanych za pomocą maili oraz bazy mailingowej newslettera,

3) PROMOCJA W LOKALNYCH MEDIACH

- zamieszczenie przynajmniej jednej informacji dotyczącej każdego kolejnego rozpoczętego naboru w lokalnych mediach o zasięgu pokrywającym się z obszarem działania RLGD, z uwzględnieniem wszelkich informacji na temat sposobów i terminu składania wniosków,

- prowadzenie działań PR, czyli każdorazowe informowanie mediów lokalnych o postępach w realizacji LSR cele uzyskania nieodpłatnych materiałów informacyjnych,

4) ORGANIZACJA SPOTKAŃ INFORMACYJNYCH (*komunikacja dwukierunkowa*)

- zorganizowanie każdorazowo przed każdym ogłoszeniem nowego naboru, spotkania informacyjnego, jednego na cały obszar RLGD, podczas którego wyjaśnione zostaną założenia, oczekiwania, operacje, sposoby finansowania oraz kryteria i wskaźniki wyboru projektów, które w szczególności skierowane będą do społeczności rybackiej (každorazowo na zakończenie spotkania przeprowadzana będzie ankieta mierząca stopień satysfakcji uczestników spotkania),
- szkolenia z zasad pisania projektów, ich realizacji oraz rozliczania, które prowadzone będą przez pracowników RLGD dla wszystkich zainteresowanych każdorazowo przez każdym naborem na projekty, a w szczególności skierowane będą do społeczności rybackiej,

5) INDYWIDUALNE DORADZTWO DLA POTENCJALNYCH WNIOSKODAWCÓW/BENEFICJENTÓW:

- prowadzenie ciągłego doradztwa dla wszystkich chętnych w biurze RLGD, w godzinach dostosowanych również do wszystkich grup docelowych, by szansę na kontakt miały osoby pracujące, zwłaszcza przedsiębiorcy, ale również i młodzież, grupy defaworyzowane lub zagrożone wykluczeniem społecznym i społeczność związana z rybactwem i akwakulturą,

Kampania promocyjna działalności RLGD.

CEL 2: Informowanie o działaniach podejmowanych przez RLGD.

1) MATERIAŁY PROMOCYJNE

- stworzenie i kolportaż ulotki promocyjnej dotyczącej działalności RLGD, z celami i przedmiotem działań, informacjami kontaktowymi do biura RLGD (adres, www, e-mail, telefon). Ulotka kolportowana będzie w Urzędach Gmin, poprzez organizacje pozarządowe oraz inne miejsca spotkań lokalnej społeczności.
- stworzenie i kolportaż plakatu działalności RLGD, z celami i przedmiotami działań, informacjami kontaktowymi do biura RLGD (adres, www, e-mail, telefon, osoby kontaktowe). Plakaty kolportowane i rozmieszczane będą na tablicach informacyjnych wszystkich gmin, tablicach parafialnych, tablicach urzędów gminnych, ośrodkach w których gromadzi się społeczność lokalna.
- przygotowanie baneru promocyjnego typu roll-up, który będzie towarzyszył RLGD na każdym spotkaniu oraz wszelkiego rodzaju innych wydarzeniach na obszarze RLGD. (np. dożynki, szkolenia, imprezy gminne, wydarzenia lokalnych stowarzyszeń i fundacji, cykliczne imprezy okazjonalne)
- przygotowanie drobnych materiałów promocyjnych będących nośnikiem danych kontaktowych do biura, które kolportowane będą na każdym spotkaniu organizowanym przez RLGD oraz wszelkiego rodzaju innych wydarzeniach na obszarze RLGD. (np. dożynki, szkolenia, imprezy gminne, wydarzenia lokalnych stowarzyszeń i fundacji, cykliczne imprezy okazjonalne)

2) INTERNET (*komunikacja dwukierunkowa*)

- bieżące aktualizowanie strony internetowej RLGD o wszystkie informacje dotyczące funkcjonowania,
- rozbudowa strony internetowej o newsletter, który niezwłocznie po opublikowaniu informacji na stronie internetowej będzie rozsyłał automatycznie wiadomości nt. działań biura RLGD, jest to narzędzie innowacyjne, które pozwala w sposób kompleksowy i szybki dotrzeć do szerokiej publiczności, głównie osób młodych użytkujących sieć, jako źródło informacji, czyli grupy wskazanej w LSR, jako defaworyzowana
- stworzenie fanpage na portalu Facebook, na którym będą pojawiały się najważniejsze informacji nt. działań biura, informacje i zdjęcia o zrealizowanych projektach, informacje o naborach na wnioski, to narzędzie komunikacji jest skierowane zwłaszcza do grupy defaworyzowanej wskazanej w diagnozie, jako młode, biorąc pod uwagę fakt, że te narzędzia są im bliskie i użytkowane przez nich na co dzień.

3) SPOTKANIA INFORMACYJNE PRACOWNIKÓW BIURA RLGD (*komunikacja dwukierunkowa*)

- dyżury w biurze RLGD – w godzinach dostosowanych również do wszystkich grup docelowych, by szansę na kontakt miały osoby pracujące, zwłaszcza przedsiębiorcy, ale również i młodzież, grupy defaworyzowane lub zagrożone wykluczeniem społecznym,
- dyżury konsultacyjne w gminach – przynajmniej raz na pół roku pracownik biura przy współpracy z gminami członkowskimi obędzie dyżur, podczas którego będzie przyjmować zainteresowanych i

odpowiadać będzie na wszelkie pytania z zakresu działania RLGD, spotkanie zostanie ogłoszone za pomocą wszelkich dostępnych dla RLGD narzędzi komunikacji (www, newsletter, poprzez jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe), dzięki temu rozwiązaniu eliminujemy bariery dystansu dotarcia do informacji, ułatwimy dostęp do informacji grupom defaworyzowanym (nie będą musiały ponosić kosztów transportu do biura RLGD) oraz grupom docelowym – młodzieży, która będzie mogła wybrać się na takie spotkanie. W miarę możliwości RLGD, jako miejsce spotkań wybierze miejsce dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

- udział pracowników biura RLGD w wydarzeniach z życia społeczności organizowane na obszarze LSR

4) PROMOCJA W LOKALNYCH MEDIACH

- RLGD zamieści przynajmniej jedną informację promocyjną o działalności lub spotkaniach z pracownikami w biurach w lokalnych mediach o zasięgu pokrywającym się z obszarem działania RLGD w każdym roku funkcjonowania. To działanie pozwoli na dotarcie do dużej grupy odbiorców, za pomocą wiarygodnego środka przekazu.

Działalność informacyjna dla członków stowarzyszenia.

CEL 3: Informowanie o postępach we wdrażaniu LSR.

1) SPOTKANIA INFORMACYJNE (*komunikacja dwukierunkowa*)

- organizacja cyklicznych spotkań dla członków stowarzyszenia podczas których omawiany będzie postęp w realizacji LSR 2014-2020 (każdorazowo na zakończenie spotkania przeprowadzana będzie ankieta mierząca stopień satysfakcji uczestników spotkania),

2) INTERNET

- bieżące informowanie członków stowarzyszenia nt. ważnych z punktu widzenia funkcjonowania stowarzyszenia kwestii: terminy naborów, ilość projektów jaka wpłynęła, terminy itp. w formie listy mailingowej,

Kampania promocyjna nt. efektów działalności RLGD.

CEL 4: Informowanie o projektach zrealizowanych ze środków LSR i transfer dobrych praktyk.

1) MATERIAŁY PROMOCYJNE

- przygotowanie publikacji podsumowującej działalność biura RLGD po zakończeniu i podsumowaniu okresu programowania 2014-2020 i kolportaż do wszystkich adresatów działań komunikacyjnych oraz jako materiał promocyjny obszaru,

2) SPOTKANIA INFORMACYJNE (*komunikacja dwukierunkowa*)

- organizacja spotkań dla mieszkańców obszaru RLGD podsumowujących realizację strategii na lata 2014-2020, podczas którego zaprezentowane będą zrealizowane wskaźniki, wybrane projekty zrealizowane w ramach LSR (każdorazowo na zakończenie spotkania przeprowadzana będzie ankieta mierząca stopień satysfakcji uczestników spotkania),

- osobne spotkanie podsumowujące zorganizowane w jednej z przystani rybackich skierowane do społeczności rybackiej (każdorazowo na zakończenie spotkania przeprowadzana będzie ankieta mierząca stopień satysfakcji uczestników spotkania),

3) INTERNET

- umieszczenia na stronie www sekcji podsumowującej realizację strategii 2014-2020, gdzie zaprezentowane będą zrealizowane wskaźniki, wybrane projekty zrealizowane w ramach LSR,

Orientacyjny budżet planu komunikacji na lata 2016-2022: 200 000,00 zł

TYP DZIAŁAŃ	OPIS DZIAŁAŃ	ADRESACI	ŚRODKI PRZEKAZU	EFEKTY DZIAŁAŃ w latach 2016-202	ATRAKCYJNOŚĆ I INNOWACYJNOŚĆ DZIAŁAŃ
Kampania w mediach lokalnych	Umieszczenie artykułów sponsorowanych i ogłoszeń w szerokok zasięgowych lokalnych mediach.	- potencjalni wnioskodawcy, - społeczność lokalna, - społeczność rybacka, - wszystkie grupy defaworyzowane,	- prasa lokalna - TV lokalna - lokalne radio - lokalne portale informacyjne	- emisja co najmniej 6 artykułów / ogłoszeń / materiałów w okresie programowania - zasięg: 10.000 osób / rok	Działania w prasie lokalnej zapewnią szeroki zasięg oraz dotarcie do praktycznie wszystkich grup docelowych.
Kampania informacyjna	Przygotowanie i rozmieszczenie plakatów oraz ulotek informacyjnych nt. działalności LGD, realizowanych projektów, naborów itp.	^ potencjalni wnioskodawcy, ^ społeczność lokalna, ^ społeczność rybacka, ^ wszystkie grupy defaworyzowane,	- informacje eksponowane w gablotach instytucji publicznych (Urzędy, GOK)	^ zasięg min. 6.000 osób / rok	Kampania zagwarantuje szeroki zasięg w miejscach, które są często odwiedzane przez mieszkańców (wszystkie grupy docelowe).
Kampania w Internecie	Bieżąca aktualizacja treści na stronie www, opracowanie i regularna wysyłka newslettera, stworzenie wersji strony www dostosowanej do potrzeb osób niedowidzących.	^ potencjalni wnioskodawcy, ^ społeczność lokalna, ^ społeczność rybacka, ^ młodzież, seniorzy, osoby niepełnosprawne	- strona internetowa LGD, - strony internetowe urzędów, lokalnych stowarzyszeń, przedsiębiorców, ^ portale społecznościowe - newsletter	- zasięg strony www rozumiany jako 2.000 unikalnych użytkowników rocznie,	Wykorzystanie zapewni przystępny dostęp do informacji osobom młodym funkcjonującym w przestrzeni Internetowej (social media) oraz umożliwi dotarcie do informacji wszystkim nie mogącym opuścić miejsca zamieszkania, m.in. grupom seniorów i niepełnosprawnych.
Biuletyn LGD	Stworzenie publikacji podsumowującej zrealizowane projekty z funduszy LGD.	^ potencjalni wnioskodawcy, ^ społeczność lokalna, ^ społeczność rybacka, ^ wszystkie grupy defaworyzowane,	- kolportaż w instytucjach publicznych, poprzez stowarzyszenia, fundacje, grupy nieformalne	- zasięg min. 2000 egzemplarzy	Przygotowanie publikacji podsumowującej zwiększy zaufanie wobec grupy, wypromuje działalność biura.
Spotkania informacyjne	Organizacja spotkań informacyjnych zarówno w biurze, jak i w terenie.	^ potencjalni wnioskodawcy, ^ społeczność lokalna, ^ społeczność rybacka, ^ wszystkie grupy defaworyzowane,	- informacje dostępne w gminach, miejscach spotkań, w biurze LGD, na stronie www	- zasięg 200 osób / rok uczestniczących w spotkaniach LGD wg list obecności	Spotkania pozwalają na przeprowadzenie najskuteczniejszej komunikacji dwukierunkowej, pozwolą na nawiązanie relacji i wspólnie budowanie zaufania.

TYP DZIAŁAŃ	OPIS DZIAŁAŃ	ADRESACI	ŚRODKI PRZEKAZU	EFEKTY DZIAŁAŃ w latach 2016-202	ATRAKCYJNOŚĆ I INNOWACYJNOŚĆ DZIAŁAŃ
Szkolenia	Organizacja szkoleń dla beneficjentów funduszy z LGD.	- potencjalni wnioskodawcy,	- informacje dostępne w gminach, miejscach spotkań, w biurze LGD, na stronie www	- zasięg 100 przeszkolonych osób rocznie	Szkolenia pozwalają na przeprowadzenie najsukuteczniejszej komunikacji dwukierunkowej, ich przeprowadzenie bezpośrednio wpłynie na jakość i ilość składanych projektów.
Szkolenia z oceniania projektów	Organizacja szkoleń z procedury oceny wniosków.	- członkowie Rady i pracownicy biura	- mailing z zaproszeniem na szkolenie,	- wszyscy członkowie Rady i pracownicy biura wezmą udział w przynajmniej jednym szkoleniu w całym okresie programowania	Szkolenia zagwarantują równy poziom wiedzy na temat oceny wniosków wszystkim członkom Rady, ułatwią weryfikację wniosków.

Orientacyjny harmonogram realizacji planu komunikacji:

DZIAŁANIA	ŚRODKI PRZEKAZU	HARMONOGRAM														
		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023
		I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I
MATERIAŁY PROMOCYJNE	ulotki, foldery	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	plakaty	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	banery/roll-up promocyjne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	drobne gadżety	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	publikacje														x	x
INTERNET	aktualizowanie www	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	obsługa social media	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	newsletter	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
SPOTKANIA I SZKOLENIA	doradctwo w biurze LGD	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	ankietowanie uczestników	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	spotkania w terenie	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
	spotkania informacyjne	x	x	x	x	x										
	spotkania członków stowarzyszenia	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	udział w wydarzeniach społeczności lokalnej	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	szkolenia z pisania projektów	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				
	szkolenia z realizacji projektów		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
	szkolenia z oceny projektów dla Rady		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				
MEDIA LOKLANE	Prasa, biuletyny/gazetki gminne, portale internetowe		x		x		x		x		x		x			